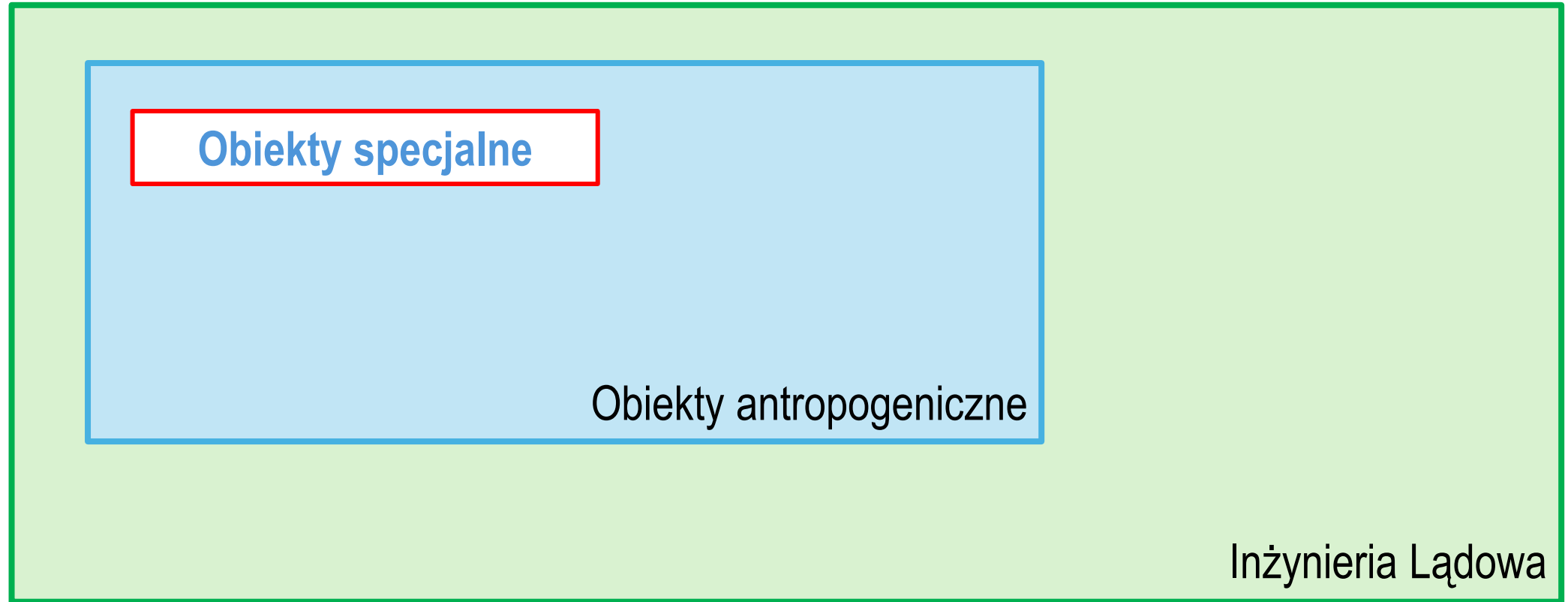

Schrony, ukrycia, miejsca doraźnego schronienia

Teza:

Schrony, ukrycia, miejsca doraźnego schronienia
to obiekty specjalne
grupy obiektów antropogenicznych
w obszarze inżynierii lądowej

Obiekty specjalne to obiekty antropogeniczne w obszarze inżynierii lądowej

Konferencja pt.: **PROBLEMY INŻYNIERII BEZPIECZEŃSTWA OBIEKTÓW ANTROPOGENICZNYCH**

- **aktualne zagadnienia obiektów budownictwa specjalnego,**

Obiekty specjalne w inżynierii lądowej

Parlamentarny Zespół ds. Budownictwa oraz Polityki Mieszkaniowej, Polskie Stowarzyszenie Rzeczoznawców i Biegłych Sądowych

Udowodnienie twierdzenia: schrony, ukrycia, miejsca doraźnego schronienia to obiekty specjalne grupy obiektów antropogenicznych w obszarze inżynierii lądowej w trzech etapach i przybliżenie tematyki budowli ochronnych.

Ewolucja uregulowań
prawnych dotyczących
budowli ochronnych

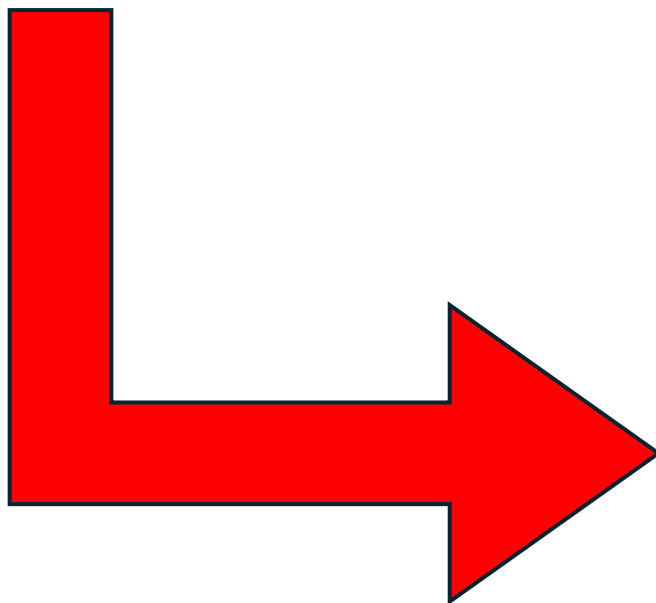
Stan
dotychczasowy
budowli ochronnych

Warunki techniczne, warunki techniczne
użytkowania i warunki techniczne
usytuowania budowli ochronnych.

Ewolucja uregulowań
prawnych dotyczących
budowli ochronnych

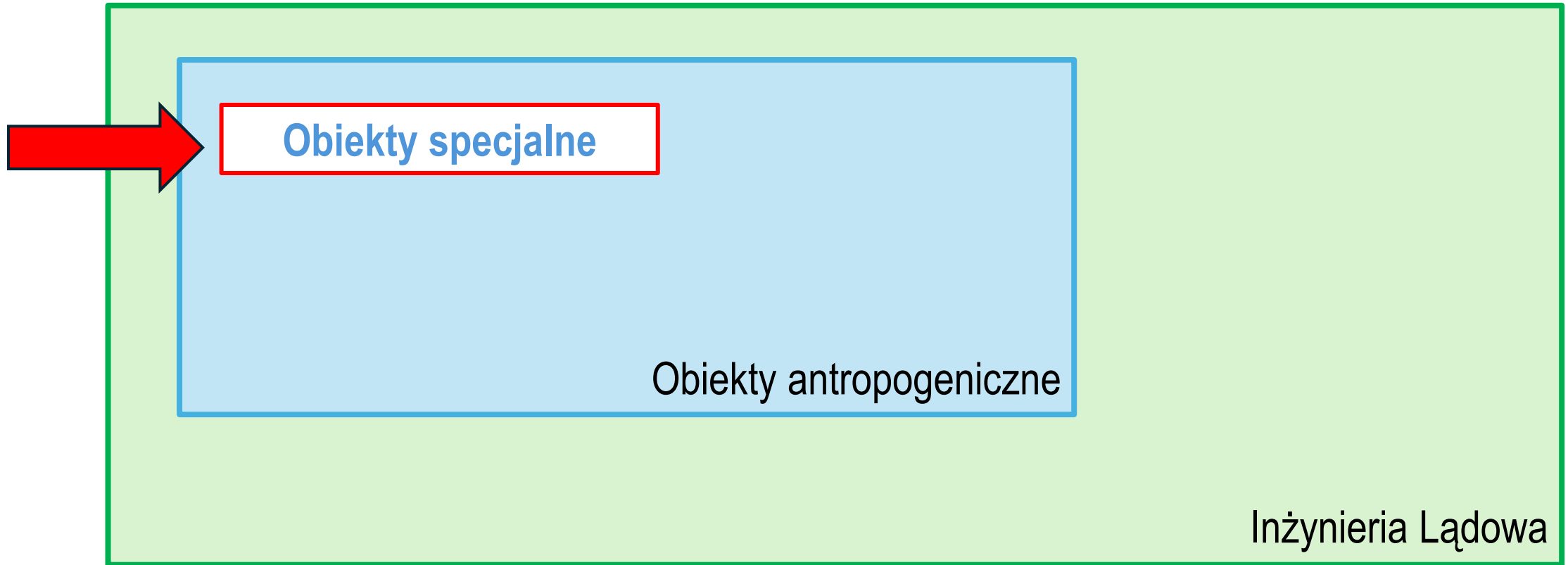
Stan
dotychczasowy
budowli ochronnych

Warunki techniczne, warunki techniczne
użytkowania i warunki techniczne
usytuowania budowli ochronnych.

**Ewolucja uregulowań
prawnych dotyczących
budowli ochronnych**

Obiekty specjalne to obiekty antropogeniczne w obszarze inżynierii lądowej

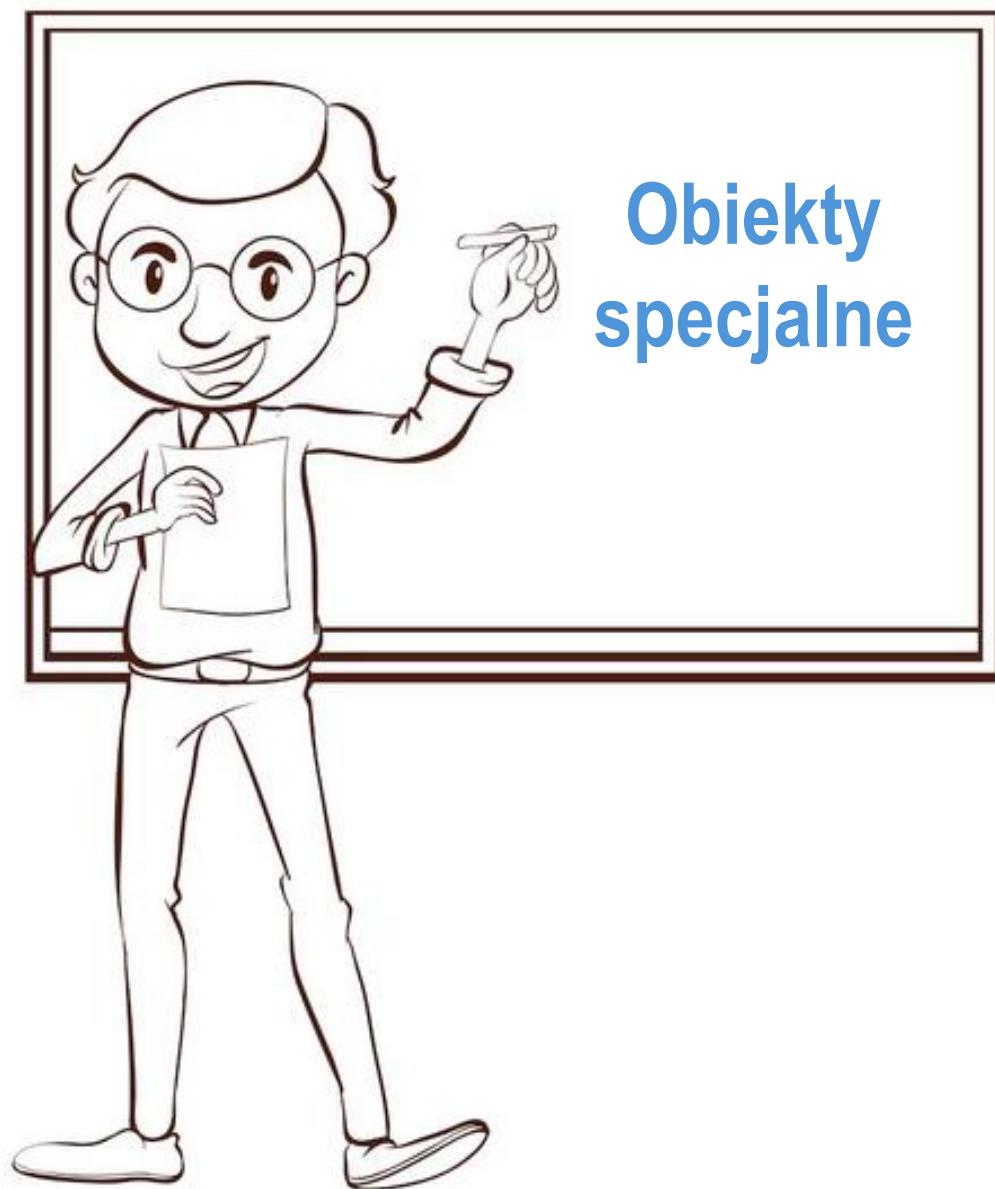

Konferencja pt.: **PROBLEMY INŻYNIERII BEZPIECZEŃSTWA OBIEKTÓW ANTROPOGENICZNYCH**

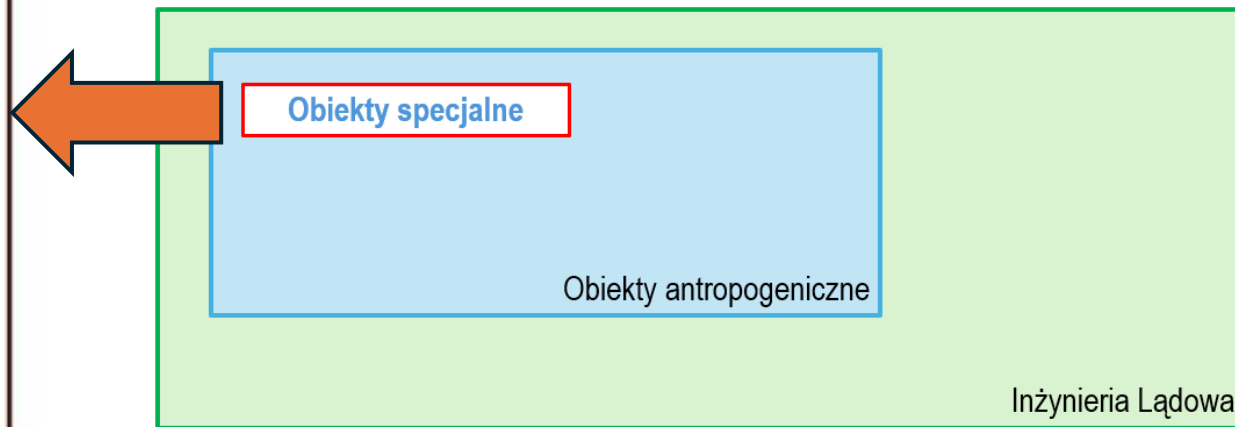
- **aktualne zagadnienia obiektów budownictwa specjalnego,**

Obiekty specjalne w inżynierii lądowej

Parlamentarny Zespół ds. Budownictwa oraz Polityki Mieszkaniowej, Polskie Stowarzyszenie Rzeczoznawców i Biegłych Sądowych

Obiekty specjalne

Obiekty specjalne

Obiekty specjalne nie są jednoznacznie zdefiniowane, ale termin ten jest używany w różnych kontekstach i zazwyczaj oznacza obiekty o specyficznym przeznaczeniu, konstrukcji lub wymaganiach.

Potocznie - obiekty o cechach technicznych lub funkcjonalnych odbiegających od norm, o specjalnym charakterze.

Prawnie - obiekty strategiczne dla bezpieczeństwa państwa lub podlegające specjalnym regulacjom budowlanym.

Do **budownictwa specjalnego** w zakresie obrony kraju zalicza się:

- 1) obiekty budowlane służące celom ściśle wojskowym,
- 2) **obiekty budowlane obrony cywilnej** służące do celów **obrony** kraju oraz obiekty budowlane na zamkniętych terenach służących celom terenowej obrony przeciwlotniczej,
- 3) obiekty budowlane na zamkniętych terenach, przeznaczone do produkcji materiałów i środków służących do celów **obrony** kraju,
- 4) obiekty budowlane na zamkniętych terenach, służące do celów łączności związanych z **obronnością** kraju

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW
z dnia 13 lipca 1961 r.
w sprawie budownictwa specjalnego

Obiekty obronne to różnego typu budowle i konstrukcje (w tym fortyfikacje, budowle ochronne, schrony, forty, zamki, twierdze) służące ochronie ludzi, mienia i terytorium przed atakami zbrojnymi, zjawiskami pogodowymi i innymi zagrożeniami.

Obiekty obronne obejmują architektoniczne dzieła wojskowe z przeszłości, jak i współczesne **budowle ochronne**, przystosowane do ochrony cywilnej [AI].

Różnica polega na **celu przeznaczenia**: **budowla obronna** służy obronie państwa i wojska, podczas gdy **budowla ochronna** ma na celu ochronę ludzi i dóbr materialnych przed różnorodnymi zagrożeniami, takimi jak działania zbrojne, klęski żywiołowe czy katastrofy przemysłowe.

Budowla obronna jest specyficznym rodzajem **budowli ochronnej**.

Budowla ochronna ma szersze zastosowanie, obejmujące także cywilne potrzeby przetrwania.

Obiekty ochronne

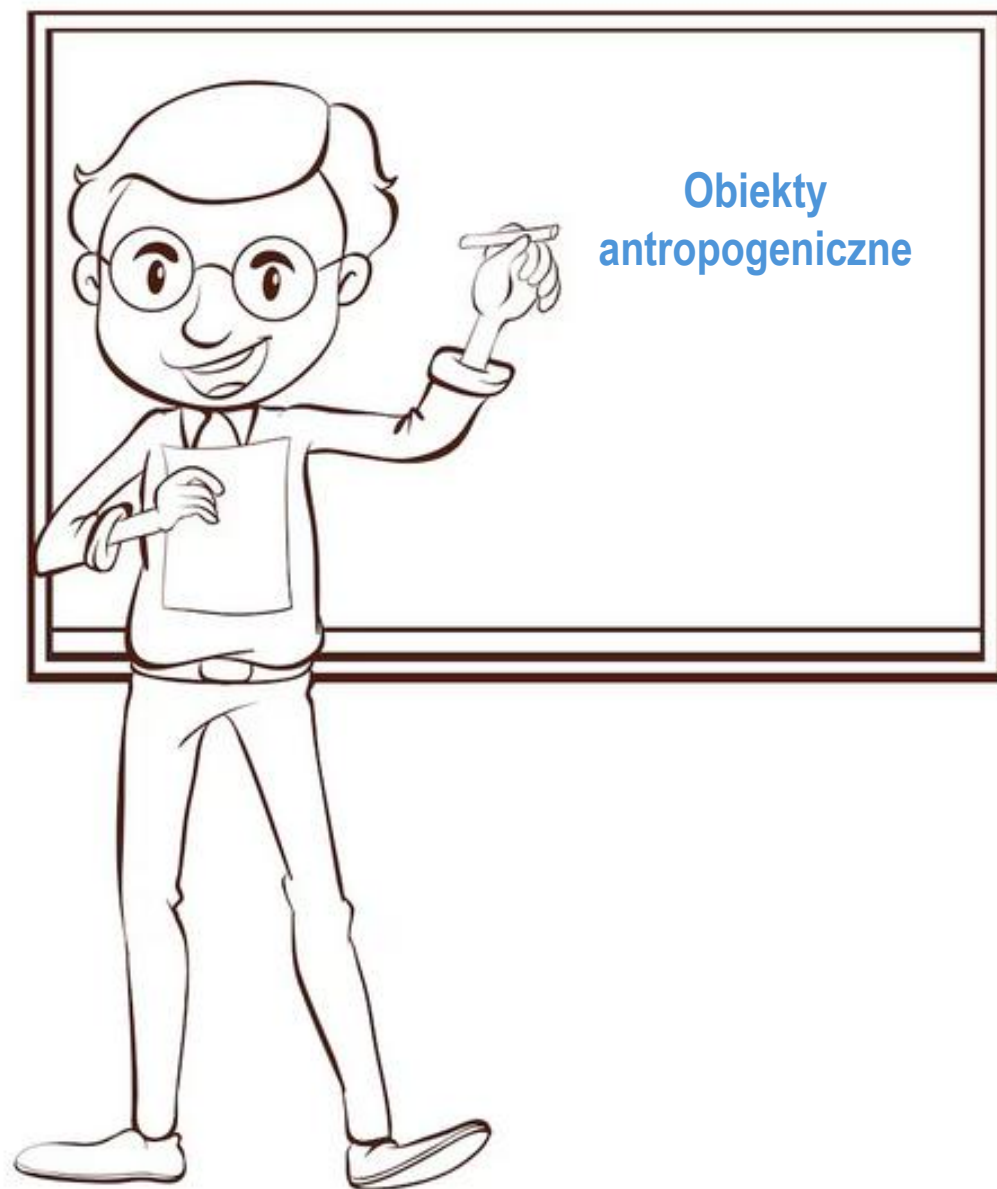
Budowla ochronna jest to specjalnie zaprojektowana,, wykonana i wyposażona budowla lub część budynku (najczęściej jego podpiwniczenie) w celu zapewnienia ochrony ludności.

Baryłka A. (2019) *O potrzebie ustanowienia specjalizacji techniczno-budowlanej w zakresie budowli ochronnych* Inżynieria Bezpieczeństwa Obiektów Antropogenicznych nr 3/2019(17).

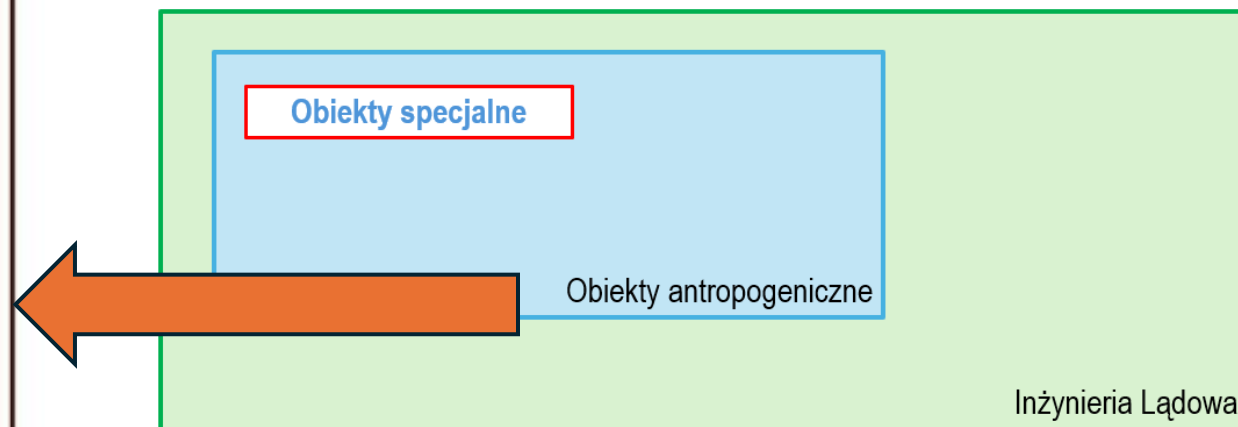
Referat: III Międzynarodowa Konferencja naukowo-techniczna „Problemy Inżynierii Bezpieczeństwa Obiektów Antropogenicznych, Warszawa 2019).

Obiekt budowlany albo jego część uznaje się za **budowlę ochronną** na podstawie wyznaczenia przez właściwy organ ochrony ludności, na podstawie porozumienia właściwego organu ochrony ludności z właścicielem lub zarządcą budynku albo na podstawie decyzji właściwego organu ochrony ludności, na zasadach określonych prawnie.

Art..83.1. Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej

Obiekty
antropogeniczne

Obiekty specjalne

Obiekty antropogeniczne

Inżynieria Lądowa

Obiekty specjalne to obiekty antropogeniczne w obszarze inżynierii lądowej

Człowiek żyje i gospodaruje w określonych warunkach środowiska, korzysta z jego zasobów, przekształca poszczególne jego elementy i wprowadza do środowiska nowe składniki – wytwory jego gospodarowania (antropopresja).

	Środowisko naturalne (przyrodnicze)	Środowisko geograficzne (przekształcone)	Środowisko antropogeniczne (sztuczne)
Przekształcenie środowiska w %	0%	ponad 50%	około 90%

Obiekty antropogeniczne powstają w wyniku antropopresji.

I Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Techniczna
**„Problemy Inżynierii Bezpieczeństwa Obiektów
Antropogenicznych”** Warszawa 2015

Pierwszy numer czasopisma o charakterze naukowo-
technicznym pod tytułem:

**„Inżynieria bezpieczeństwa Obiektów
Antropogenicznych”** nr 1/2015

Pojęcie obiektów antropogenicznych ...

Etymologicznie obiekt antropogeniczny (gr. ánthrôpos – człowiek, génesis – pochodzenie) to wyodrębniony przez / dla /przy udziale człowieka,, element rzeczywistości, mający znaczenie w rozpatrywanym środowisku.

Obiekty antropogeniczne zajmowały ludzkość od początku jej istnienia. Zaspokajały one potrzeby fizjologiczne, bezpieczeństwa, przynależności, uznania i samorealizacji człowieka.

Od zarania wieków człowiek żył i gospodarował w określonych warunkach **naturalnego środowiska**, korzystał z jego zasobów, zużywał bogactwa naturalne, przekształcał je i wprowadzał do środowiska nowe składniki – wytwory własnego gospodarowania.

Budował w ten sposób **sztuczne środowisko antropogeniczne**.

W miarę rozwoju cywilizacji i zmieniającego się świata potrzeby te nie malały a wręcz przeciwnie rosły i komplikowały się oraz zmieniały **naturalne** środowisko antropogeniczne w **sztuczne**.

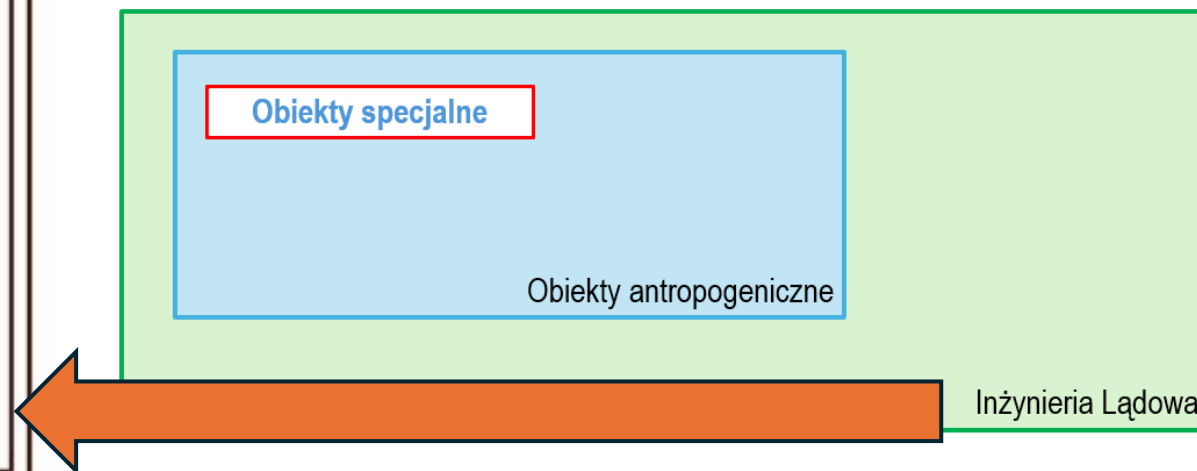
Pojęcie obiektów antropogenicznych ...

Obiekty antropogeniczne w znaczeniu technicznym to obiekty materialne i niematerialne o charakterze technicznym wygenerowane przez człowieka, charakteryzujące się określonymi cechami oraz cechami funkcjonalno-użytkowanymi dostosowanymi do zaspokajania jego potrzeb i potrzeb otoczenia w określonym środowisku.

Obiekty antropogeniczne w znaczeniu prawnym to przedmioty materialne, wyroby, towary, produkty, obiekty techniczne (narzędzia, maszyny, urządzenia) oraz niematerialne, które zaspokajają różnorakie potrzeby ludzi i pozwalają na wykorzystanie ich w celu wytworzenia nowych dóbr materialnych.

Obiekty inżynierii lądowej

Obiekty specjalne

Obiekty antropogeniczne

Inżynieria Lądowa

Obiekty inżynierii lądowej i wodnej są zaliczane do grupy obiektów antropogenicznych, ponieważ są to dzieła tworzone przez człowieka, dla człowieka i przy udziale człowieka.

Obiekty antropogeniczne to obiekty materialne i niematerialne o charakterze technicznym, które zostały stworzone przez człowieka. Obejmują one bardzo różnorodne elementy otaczającego nas świata.

Wspólną cechą obiektów antropogenicznych jest ich pochodzenie – są wynikiem świadomej (lub nieświadomej) działalności ludzkiej, która przekształca przyrodę w celu zaspokojenia swoich potrzeb.

Obiekty specjalne (schrony, ukrycia, miejsca doraźnego schronienia) to **obiekty antropogeniczne** w obszarze **inżynierii lądowej i wodnej**.

Polskie Stowarzyszenie Rzeczoznawców i Biegłych Sądowych zorganizowało **I Międzynarodową Konferencję Naukowo-Techniczną „Architekt, inżynier budownictwa, rzeczoznawca budowlany w procesie realizacji inwestycji związanych z budową obiektów cywilnych oraz obiektów specjalnych”**, która odbyła się 21 marca 2025 r. w Instytucie Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej im. Macieja Nałęcz PAN ul. Ks. Trojdena 4 w Warszawie.

Przedmiotem Konferencji były zagadnienia z branży budowlanej, architektury oraz rzeczoznawstwa przedstawiające najnowsze trendy i technologie w budownictwie.

Zaprezentowane panele zawierały tematykę z zakresu:

A – architektury urbanistyki,

B – inżynierii lądowej, obsługi budowy, rzeczoznawstwa budowlanego, eksploatacji budynków

C – budownictwa specjalnego.

Inżynieria ... 1

Inżynieria [franc.] - umiejętność projektowania i wznoszenia różnych rodzajów obiektów ...

[Nowa encyklopedia powszechna PWN Wyd. Naukowe PWN Warszawa **1995**]

Termin „**inżynieria**” stosowany jest od dawna w nauce i technice do opisu zagadnień związanych z analizą, badaniem i projektowaniem różnych obiektów, obiektów antropogenicznych.

Przez lata rozumienie słowa „**inżynieria**” ewoluowało, zmieniały się jego zakres i treść.

Obecnie, pojęciem „**inżynieria**” najczęściej opisuje się postępowanie, w którym analiza wybranego fragmentu rzeczywistości prowadzona jest kompleksowo z zastosowaniem podejścia systemowego, a proponowane koncepcje i rozwiązania formułowane są w ujęciu systemowym.

Tadeusz Kasprowicz <http://sipb.sggw.pl> [**2014**]

Inżynieria ... 2

Termin **inżynieria** oznacza zastosowanie nauki i matematyki do projektowania, konstruowania, modyfikacji i utrzymywania efektywnych rozwiązań praktycznych problemów, często przy jednoczesnym obniżaniu kosztów i zwiększaniu wydajności.

Jest to działalność polegająca na rozwiązywaniu problemów o różnej skali i natury, a także na udoskonalaniu systemów, z wykorzystaniem wiedzy naukowej oraz technicznej [**AI - 2025**]

Inżynieria lądowa (zwana też budownictwem lądowym i wodnym) to dziedzina inżynierii zajmująca się planowaniem, projektowaniem, budową i utrzymaniem obiektów infrastruktury publicznej [**AI - 2025**].

Obiekty inżynierii lądowej i wodnej

Do obiektów inżynierii lądowej i wodnej zalicza się wszystkie obiekty budowlane nie klasyfikowane według Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych jako budynki, tj.: autostrady, drogi ekspresowe, ulice, drogi kolejowe, drogi lotniskowe, mosty, wiadukty i estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne, budowle wodne, rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne dalekiego zasięgu, rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze, kompleksowe budowle na terenach przemysłowych, budowle sportowe i rekreacyjne oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe, gdzie indziej nie sklasyfikowane.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1999 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB)

Miejsce publikacji: (Dz. U. 1999 nr 112 poz. 1316, z późn. zm.)

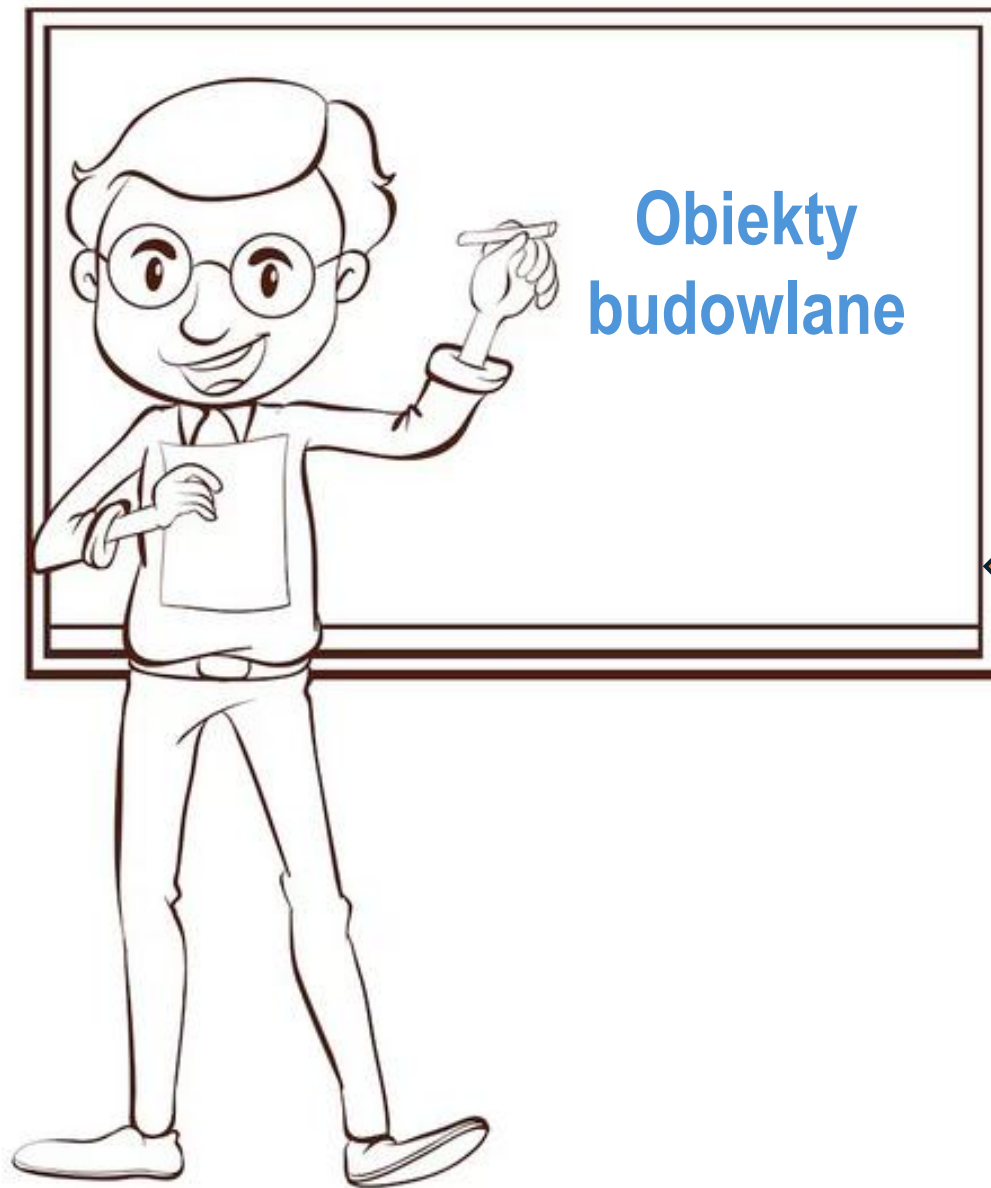
Symbol PKOB		Wyszczególnienie
Sekcja	Dział	
1		BUDYNKI
	11	Budynki mieszkalne
	12	Budynki niemieszkalne
2		OBIEKTY INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ
	21	Infrastruktura transportu
	22	Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne
	23	Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych
	24	Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe

Symbol PKOB				Wyszczególnienie	Powiąz. KOB
Sekcja	Dział	Grupa	Klasa		
2				OBIEKTY INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ	
	24			OBIEKTY INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ POZOSTAŁE	
		242	2420	Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe, gdzie indziej nie sklasyfikowane Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe, gdzie indziej nie sklasyfikowane Klasa obejmuje: – Obiekty inżynierii wojskowej, np. forty, blokhauzy, bunkry, strzelnice (poligony); wojskowe centra doświadczalne itp. – Obiekty inżynierii lądowej i wodnej, gdzie indziej nie sklasyfikowane, łącznie z terenami wyrzutni satelitarnych – Porzucone obiekty byłych terenów przemysłowych lub miejskich – Wysypiska śmieci i miejsca składowania odpadów	389x, 68x

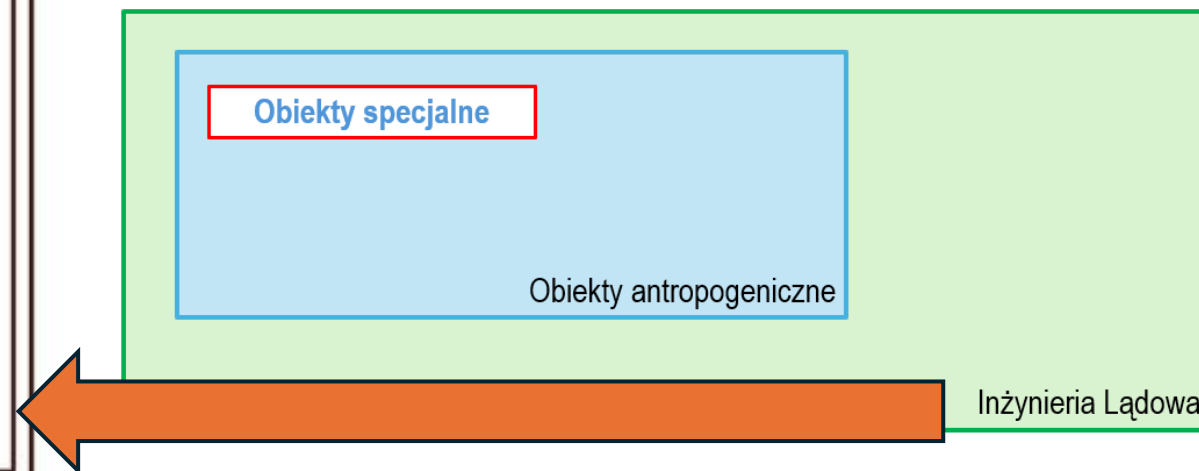
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej

Wszystkie **obiekty budowlane** nie klasyfikowane według PKOB jako budynki, tj.: autostrady, drogi ekspresowe, ulice, drogi kolejowe, drogi lotniskowe, mosty, wiadukty i estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne, budowle wodne, rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne dalekiego zasięgu, rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze, kompleksowe budowle na terenach przemysłowych, budowle sportowe i rekreacyjne oraz **obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe, gdzie indziej nie sklasyfikowane.**

**Obiekty
budowlane**

Obiekty specjalne

Obiekty antropogeniczne

Inżynieria Lądowa

Obiekt budowlany

Obiekt budowlany - budynek, budowlę bądź obiekt małej architektury, wraz z instalacjami zapewniającymi możliwość użytkowania obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem, wzniesiony z użyciem wyrobów budowlanych.

- ☐ **budynek** - taki obiekt budowlany, który jest trwale związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych oraz posiada fundamenty i dach;
- ☐ **budowla** - każdy obiekt budowlany niebędący budynkiem lub obiektem małej architektury, jak: obiekty liniowe, lotniska, mosty, wiadukty, estakady, tunele, przepusty, sieci techniczne, wolno stojące maszty antenowe, wolno stojące trwale związane z gruntem tablice reklamowe i urządzenia reklamowe, budowle ziemne, obronne (fortyfikacje), ochronne, hydrotechniczne, zbiorniki, wolno stojące instalacje przemysłowe lub urządzenia techniczne, oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów, stacje uzdatniania wody, konstrukcje oporowe, nadziemne i podziemne przejścia dla pieszych, sieci uzbrojenia terenu, budowle sportowe, cmentarze, pomniki, a także części budowlane urządzeń technicznych (kotłów, pieców przemysłowych, elektrowni jądrowych, elektrowni wiatrowych, biogazowni, biogazowni rolniczej, biometanowni i innych urządzeń), oraz fundamenty pod maszyny i urządzenia, w tym pod morskie turbiny wiatrowe oraz stacje elektroenergetyczne zlokalizowane na morzu, jako odrębne pod względem technicznym części przedmiotów składających się na całość użytkową;
- ☐ **obiekt małej architektury** - niewielkie obiekty, a w szczególności: kultu religijnego, jak: kapliczki, krzyże przydrożne, figury; posągi, wodotryski i inne obiekty architektury ogrodowej.

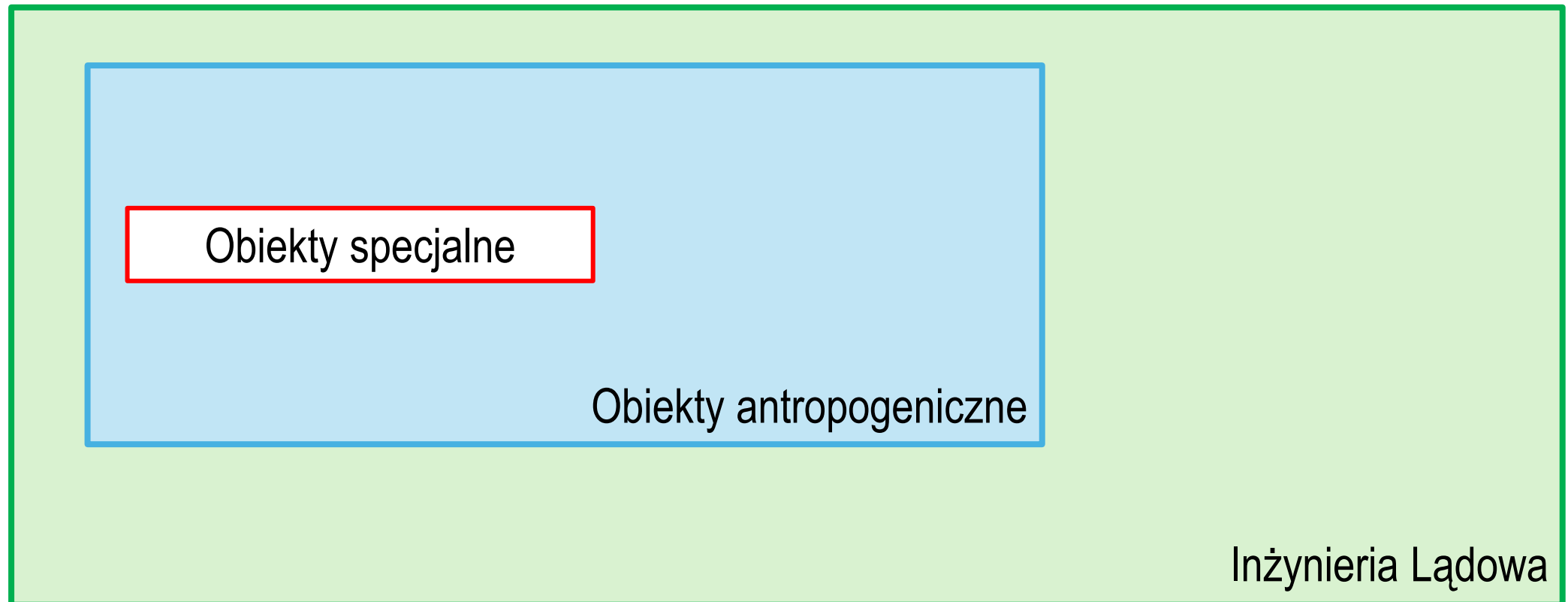
Budowle ochronne to pomieszczenia lub zespoły pomieszczeń przeznaczone do ochrony ludzi, urządzeń, zapasów i innych dóbr materialnych przed skutkami działań wojennych, katastrof naturalnych i przemysłowych.

W Polsce **budowle ochronne** obejmują:

- ☐ **schrony** (hermetyczne i zamknięte),
- ☐ **ukrycia** (niehermetyczne),
- ☐ **miejsca doraźnego schronienia** (MDS), czyli obiekty przystosowane do tymczasowego ukrycia.

Budowle ochronne mają one zapewnić bezpieczeństwo ludności i ciągłość funkcjonowania kluczowych obiektów w sytuacjach kryzysowych.

Obiekty specjalne (schrony, ukrycia, miejsca doraźnego schronienia)
to obiekty antropogeniczne, w tym **obiekty budowlane**, w obszarze inżynierii lądowej

WYTYCZNE
SZEFA OBRONY CYWILNEJ KRAJU
z dnia **04.12.** 2018 r.

w sprawie zasad postępowania z zasobami budownictwa ochronnego

Załącznik
do Wytycznych Szefa Obrony Cywilnej Kraju
z dnia **4.12.** 2018 roku w sprawie zasad
postępowania z zasobami budownictwa ochronnego

WARUNKI TECHNICZNE, JAKIM POWINNY ODPOWIADAĆ BUDOWLE OCHRONNE

Rodzaje budowli ochronnych

§ 1. 1. Przez budowlę ochronną należy rozumieć pomieszczenie lub zespół pomieszczeń przeznaczonych do ochrony osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr materialnych przed skutkami działań zbrojnych, ekstremalnych zjawisk pogodowych, katastrof ekologicznych, przemysłowych lub innych zagrożeń.

2. Budowle ochronne dzielą się na schrony i ukrycia:

- 1) schron – jest budowlą ochronną o obudowie konstrukcyjnie zamkniętej, hermetycznej, zapewniającej ochronę osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr materialnych przed założonymi czynnikami rażenia oddziałującymi ze wszystkich stron;
- 2) ukrycie – jest budowlą ochronną niehermetyczną, wyposażoną w najprostsze instalacje, zapewniającą ochronę osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr materialnych przed założonymi czynnikami rażenia oddziałującymi z określonych stron.

Załącznik do zarządzenia Nr 145/2022 Wojewody Podlaskiego z dn. 18.X.2022 r.

WYTYCZNE WOJEWODY PODLASKIEGO w zakresie przygotowania warunków do ochrony ludności na wypadek wojny

Budowle ochronne – pomieszczenie lub zespół pomieszczeń przeznaczonych do ochrony osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr w warunkach specjalnych.

Głównym celem planowania i tworzenia budowli ochronnych jest zapewnienie w nich miejsca dla co najmniej 25% ludności zamieszkałej na terenie gminy.

Planowanie i tworzenie budowli ochronnych dla ludności powinno być realizowane poprzez:

- ☐ zapisy w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;
- ☐ zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin i decyzjach o warunkach zabudowy;
- ☐ uzgadnianie projektów budowlanych inwestycji pod kątem przygotowania ludności i warunków jej ochrony na wypadek wojny przez prezydenta/wójta/burmistrza właściwego terenowo.

Załącznik do zarządzenia Nr 145/2022 Wojewody Podlaskiego z dn. 18.X.2022 r.

WYTYCZNE WOJEWODY PODLASKIEGO w zakresie przygotowania warunków do ochrony ludności na wypadek wojny

Budowle ochronne (schrony lub ukrycia), zaleca się projektować jako obiekty o podwójnej funkcji, pozostające w ciągłym użyciu np.: garaże podziemne lub inne pomieszczenia najniżej położonej kondygnacji. Możliwość zaadaptowania obiektu do funkcji ochronnej zaleca się dopiero w przypadku podwyższenia stanu gotowości obronnej państwa lub wystąpienia innego zagrożenia.

Budowle ochronne, należy przewidywać dla takiej liczby osób, która wynika z założeń projektowych dla danego budynku lub zespołu budynków.

Budowle ochronne należy planować przede wszystkim w budynkach użyteczności publicznej oraz w obiektach, zakładach, instytucjach, innych przedsiębiorstwach, których zasoby będą mogły być wykorzystane w celu właściwego funkcjonowania społeczeństwa w warunkach specjalnych, budynkach mieszkalny innych niż budynki mieszkalne jednorodzinne.

Załącznik do zarządzenia Nr 145/2022 Wojewody Podlaskiego z dn. 18.X.2022 r.

WYTYCZNE WOJEWODY PODLASKIEGO w zakresie przygotowania warunków do ochrony ludności na wypadek wojny

W **budynkach bez podpiwniczenia**, publicznych parkach, skwerach, dziedzińcach przy samorządowych placówkach oświatowych należy przewidywać rezerwę terenów pod budowę ukryć doraźnych wolnostojących np. szczeliny przeciwlotnicze, wykonane w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa lub innego zagrożenia.

Remonty, bieżące prace konserwacyjne ukryć, są w obowiązku właściciela lub zarządcy budynku, w którym dane ukrycie się znajduje.

W trakcie planowania, przebudowy, modernizacji obiektów, należy zachować istniejące budowle ochronne.

Ze względu na brak aktualnych norm prawnych dotyczących budowli ochronnych i ukryć do doraźnego przygotowania należy korzystać pomocniczo z wytycznych Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 4 grudnia 2018 r. w sprawie zasad postępowania z zasobami budownictwa ochronnego.

Załącznik do zarządzenia Nr 145/2022 Wojewody Podlaskiego z dn. 18.X.2022 r.

WYTYCZNE WOJEWODY PODLASKIEGO w zakresie przygotowania warunków do ochrony ludności na wypadek wojny

Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej

Art. 2. 1. Ochrona ludności to **system** składający się z **organów administracji publicznej** wykonujących zadania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa ludności przez ochronę życia i zdrowia ludzi, mienia, w tym zwierząt, infrastruktury niezbędnej do zaspokojenia potrzeb bytowych, dóbr kultury i środowiska w sytuacji zagrożenia, zwanych dalej „organami ochrony ludności”, **podmiotów** wykonujących te zadania, zwanych dalej „podmiotami ochrony ludności”, oraz zasobów ochrony ludności.

W **art.3.8)** ustawy określono **zasoby ochrony ludności** jako: **personel** wykonujący zadania ochrony ludności oraz obrony cywilnej wraz z **wyposażeniem, sprzętem, technologiami** oraz **narzędziami** służącymi do wykonywania tych zadań.

W **art. 4.1.3).c)** ustawy sformułowano **działania** związane z możliwością wystąpienia zagrożenia, polegające na **planowaniu** i **przygotowaniu** warunków do ewakuacji ludności, a także **miejsc doraźnego schronienia** oraz **budowli ochronnych**.

Wybrane fragmenty ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej

Art. 82. W celu ochrony ludności przed zagrożeniami powstałymi w wyniku klęsk żywiołowych, zdarzeń o charakterze terrorystycznym lub działań wojennych wykorzystuje się **obiekty zbiorowej ochrony**.

Art. 83.1. Obiekt budowlany albo jego część uznaje się za **budowlę ochronną** na podstawie wyznaczenia przez właściwy organ ochrony ludności, na podstawie porozumienia właściwego organu ochrony ludności z właścicielem lub zarządcą budynku albo na podstawie decyzji właściwego organu ochrony ludności, na określonych zasadach.

Art.83.2. Uznając obiekt budowlany albo jego część za budowlę ochronną nadaje mu się status **schronu** lub **ukrycia** oraz **kategorię odporności**.

Art.83.3. **Schron** to uznany za budowlę ochronną obiekt budowlany albo część obiektu budowlanego o konstrukcji zamkniętej i hermetycznej, wyposażony w urządzenia filtrowentylacyjne lub pochłaniacze regeneracyjne.

Art.83.4. **Ukrycie** to uznany za budowlę ochronną obiekt budowlany albo część obiektu budowlanego o konstrukcji niehermetycznej.

Art.84. **Miejsca doraźnego schronienia** to obiekty zbiorowej ochrony będące obiektami budowlanymi, przystosowane do tymczasowego ukrycia ludzi.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 lutego 2025 r. w sprawie kryteriów uznawania obiektów budowlanych albo ich części za budowle ochronne

Rozporządzenie określa kryteria uznawania obiektów budowlanych albo ich części – które w okresie przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej, zwanej dalej „ustawą”, pełniły funkcję budowli ochronnych, zwanych dalej „dotychczasowymi budowlami ochronnymi” – za **budowle ochronne** w rozumieniu ustawy.

W rozporządzeniu **zdefiniowano „dotychczasową budowlę ochronną”** jako budowlę, która zapewnia albo po przebudowie lub dostosowaniu będzie zapewniać spełnienie określonych **funkcji ochronnych** w zakresie ochrony osób przed zagrożeniami powstałymi w wyniku klęsk żywiołowych, zdarzeń o charakterze terrorystycznym lub działań wojennych. Dotychczasowym budowlom ochronnym przypisano **kategorie odporności**.

Warszawa, dnia 26 lutego 2025 r.

Poz. 235

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI¹⁾**

z dnia 21 lutego 2025 r.

w sprawie kryteriów uznawania obiektów budowlanych albo ich części za budowle ochronne

Wymagania globalne dla obiektów specjalnych (budowli ochronnych)

Obiekty specjalne powinny być:

- ☐ funkcjonalne,
- ☐ użyteczne,
- ☐ ekonomiczne,
- ☐ bezpieczne,

Uczestnicy procesu inwestycyjnego powinni wykonywać swoją pracę:

- lepiej, szybciej,
- taniej,
- bezpieczniej.

w całym cyklu życia obejmującym:

- planowanie,
- projektowanie, wykonywanie / budowanie,
- użytkowanie / eksploatację.

Inżynieria przedsięwzięć budowlanych

„Inżynieria przedsięwzięć budowlanych” opisuje specjalistyczną wiedzę, umiejętności i kompetencje niezbędne w budownictwie do wypracowania i podejmowania decyzji określających sposób, czas, koszty, jakość i miejsce realizacji **przedsięwzięcia budowlanego**.

Po zbadaniu i sformułowaniu potrzeb inwestora, przeprowadzane są studia techniczno-ekonomiczno-środowiskowe wykonalności przedsięwzięcia ze względu na warunki techniczne, ekonomiczne i oddziaływania na środowisko.

Dotyczy to warunków realizacji przedsięwzięcia na placu budowy oraz eksploatacji obiektu.

Na tej podstawie jest przygotowywana koncepcja i opracowywany projekt realizacji przedsięwzięcia, w tym projekt budowlany obiektu.

Tadeusz Kasprowicz <http://sipb.sggw.pl>

Najważniejsze zmiany w Prawie Budowlanym 2025/2026

❑ Ułatwienia dla Inwestorów (od 2025):

- **Tarasy:** Zadaszone do 35 m² bez formalności, do 50 m² wystarczy zgłoszenie.

- **Schrody i zbiorniki:** **Przydomowe schrody do 35 m²**, zbiorniki na wodę do 15 m³ (30 m³ dla rolników) **na zgłoszenie**.

OZE: Mikro- instalacje wiatrowe (do 3 m) bez formalności, wyższe (do 12 m) na zgłoszenie. Magazyny energii do 20 kWh bez procedur.

❑ **Mechanizm "Żółtej Kartki" (od 2025):** Zamiast natychmiastowej kary za istotne odstępstwa od projektu, inwestor otrzymuje ostrzeżenie i czas na poprawki, co usprawnia legalizację.

❑ **Cyfryzacja (od 2025):** Obowiązkowy elektroniczny dziennik budowy, łatwiejszy dostęp do Cyfrowej Księgi Obiektu Budowlanego (CKOB), choć pełny obowiązek CKOB wejdzie w 2030.

❑ **Nowe Definicje (od 2025):** Bardziej precyzyjne definicje budynku i budowli, eliminujące spory podatkowe (np. instalacje PV klasyfikowane jako budowle).

❑ **Ogrodzenia (od 2026):** Zakaz stosowania drutu kolczastego, kolców i szkła na ogrodzeniach o wysokości do 2,2 m, z wyjątkiem terenów o podwyższonym reżimie bezpieczeństwa.

❑ **Planowanie Przestrzenne (od 2026):** Nowe "plany ogólne" zastąpią studia uwarunkowań; decyzje o warunkach zabudowy (WZ) będą możliwe tylko na obszarach uzupełniania zabudowy, co zaostrzy zasadę "dobrego sąsiedztwa".

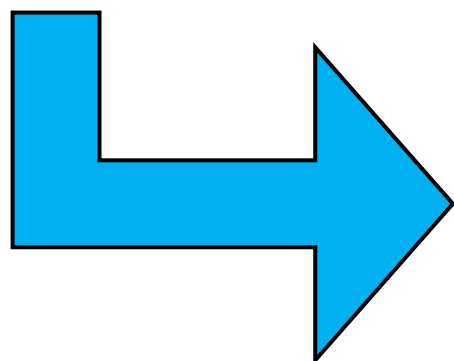
Schron to zamknięta, hermetyczna budowla ochronna, często podziemna, zapewniająca bezpieczeństwo ludziom i mieniu przed różnorodnymi zagrożeniami (np. falą uderzeniową, skażeniem, opadem radioaktywnym) dzięki specjalistycznym systemom filtrowentylacyjnym.

Różni się od **ukrycia** (niehermetycznego, prostszego) oraz **miejsca doraźnego schronienia** (tymczasowego, dla ludności), a jego głównym celem jest obrona przed skutkami działań wojennych i ekstremalnych zjawisk pogodowych, z możliwością przebywania w nim dłuższy czas.

Główne cechy schronu:

- ☐ **Hermetyczna konstrukcja:** Szczelna obudowa, która chroni przed przenikaniem z zewnątrz niebezpiecznych substancji.
- ☐ **Filtro-wentylacja:** Wyposażenie w systemy oczyszczające powietrze, zapewniające jego jakość wewnątrz.
- ☐ **Odporność:** Zbudowany z wytrzymałych materiałów (beton, stal), chroni przed nadciśnieniem fali uderzeniowej, odłamkami i innymi czynnikami.
- ☐ **Wyposażenie:** Posiada zazwyczaj awaryjne zasilanie, magazyny zapasów (woda, jedzenie), ławki, toalety.
- ☐ **Różne kategorie:** Wyróżnia się klasy odporności (np. **P** - podstawowa, **A** - podwyższona) zależnie od poziomu ochrony.

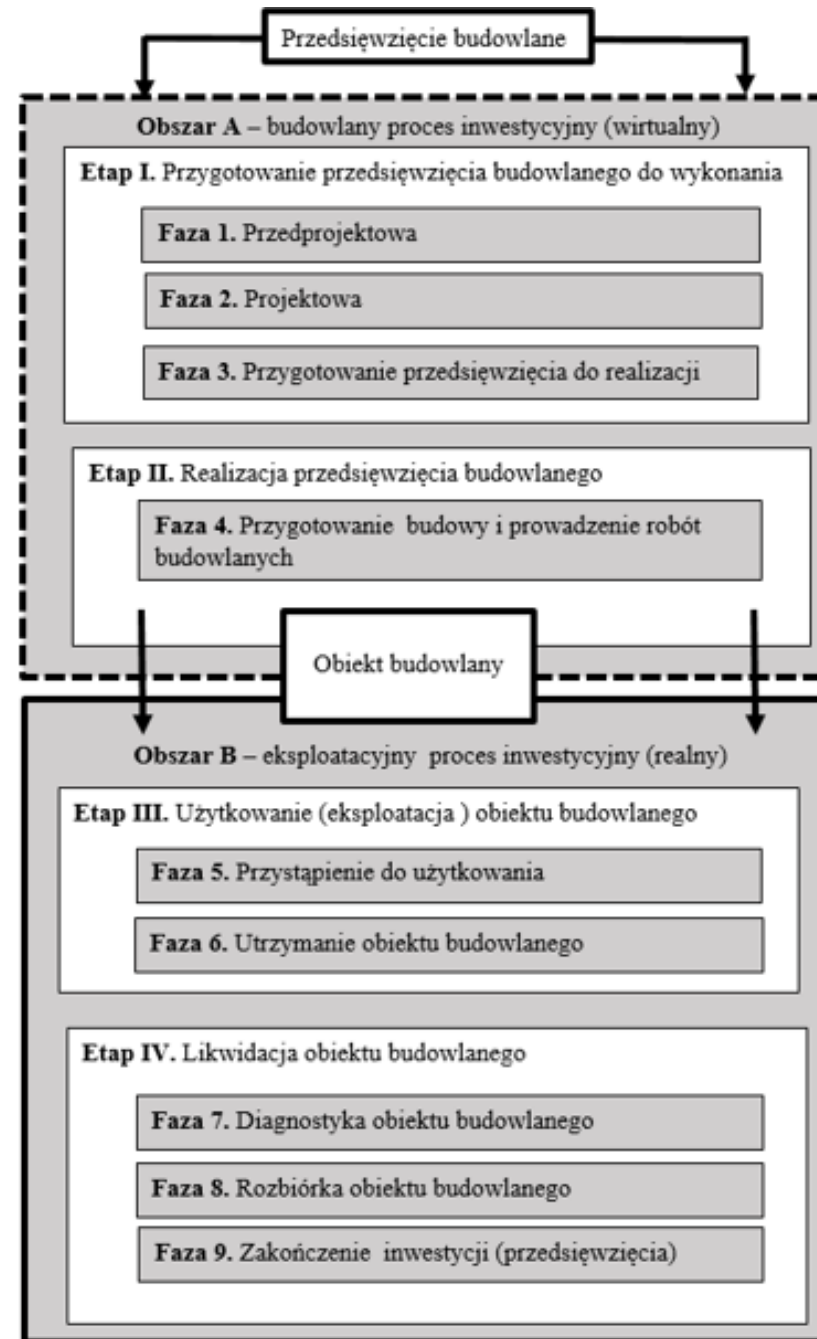
Jak spełnić wymagania stawiane obiektom specjalnym /
budowlom ochronnym: schronom, ukryciom, miejscom
doraźnego schronienia?

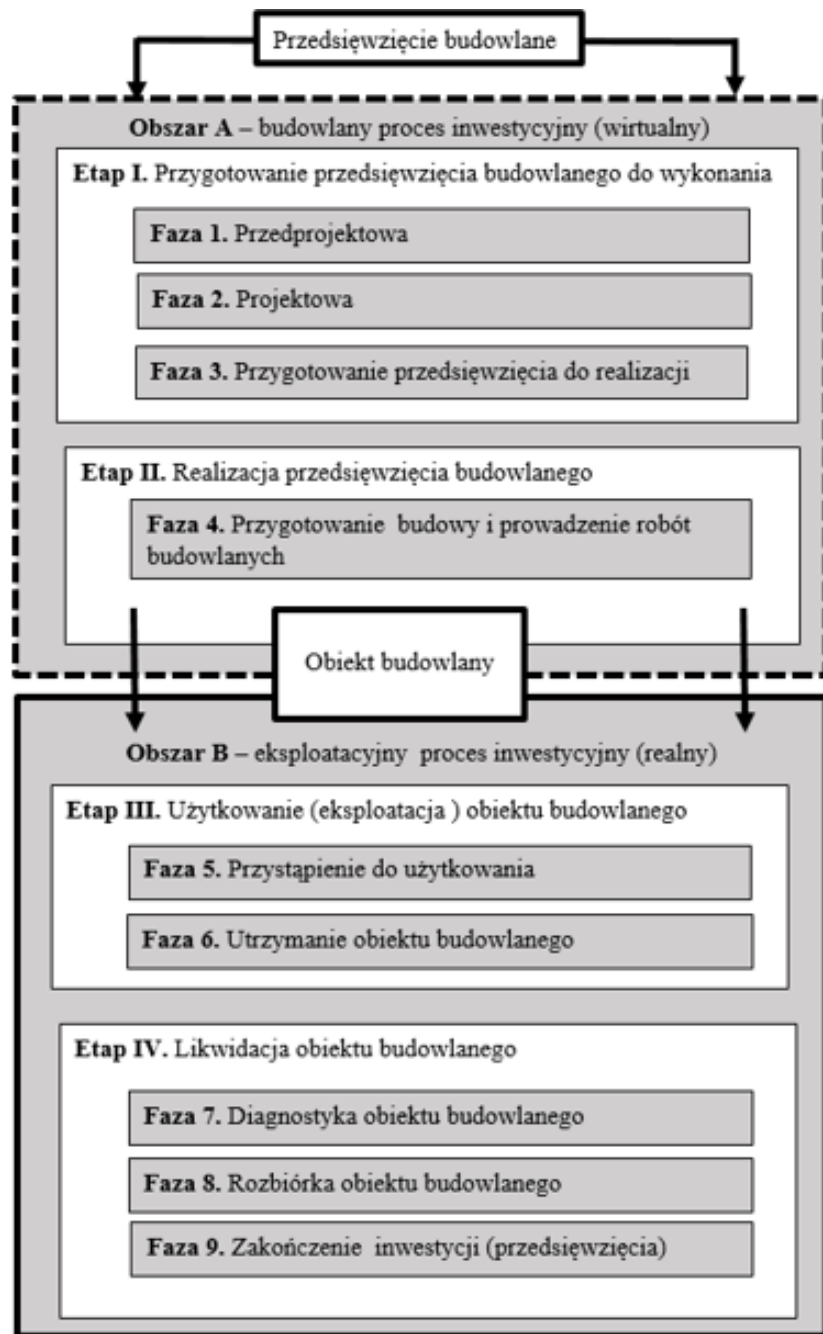

Inżynieria przedsięwzięć budowlanych ...

Pomocnym w spełnieniu wymagań globalnych stawianych obiektom specjalnym może być podejście procesowe obejmujące projektowanie, wykonywanie, użytkowanie dotyczące zagadnień inżynierii lądowej w zakresie technicznym, ekonomicznym, prawnym przez wszystkich uczestników procesu inwestycyjnego w cyklu całego życia obiektu.

Przebieg procesu realizacji inwestycji budowlanych

Proces inwestycyjny, w którym powstają obiekty inżynierii lądowej (obiekty specjalne) jest długotrwały i wymaga od uczestników przestrzegania wielu uregulowań prawnych.

Dodatkowym utrudnieniem przy obiektach inżynierii lądowej (obektach specjalnych) jest wielość uregulowań, brak spójności przepisów oraz ilości pozwoleń i opinii różnych organów, które inwestor musi uzyskać. Znajomość i właściwe ich stosowanie jest zagadnieniem co najmniej pilnym.

Zaproponowany model procesu realizacji inwestycji, w którym powstają obiekty inżynierii lądowej (obiekty specjalne) może być użytecznym narzędziem dla wszystkich uczestników przedsięwzięcia budowlanego.

Model realizacji inwestycji budowlanej

Obszar A. BUDOWLANY PROCES INWESTYCYJNY

Etap I. Przygotowanie inwestycji do wykonania

Faza 1. Przedprojektowa

Faza 2. Projektowa

Faza 3. Przygotowanie inwestycji do realizacji

Etap II. Realizacja inwestycji – wykonywanie obiektu budowlanego

Faza 4. Budowa obiektu budowlanego

Obszar B. EKSPLOATACYJNY PROCES INWESTYCYJNY

Etap III. Użytkowanie (eksploatacja) obiektu budowlanego

Faza 5. Przystąpienie do użytkowania

Faza 6. Utrzymanie obiektu budowlanego

Etap IV. Likwidacja inwestycji

Faza 7. Diagnostyka obiektu budowlanego

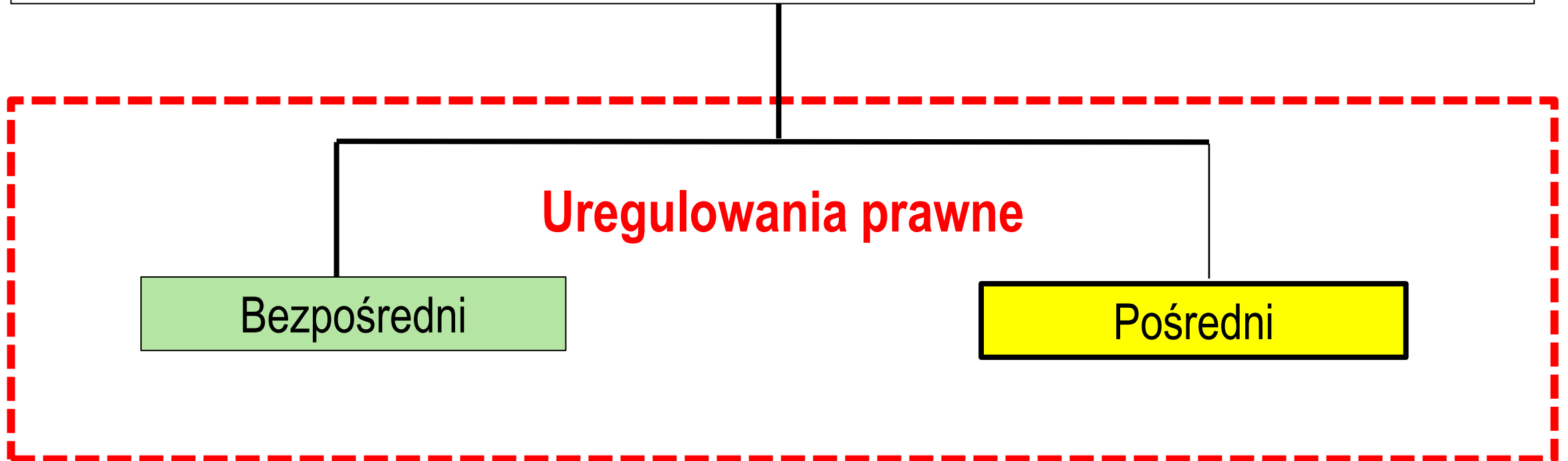

Faza 8. Rozbórka obiektu budowlanego

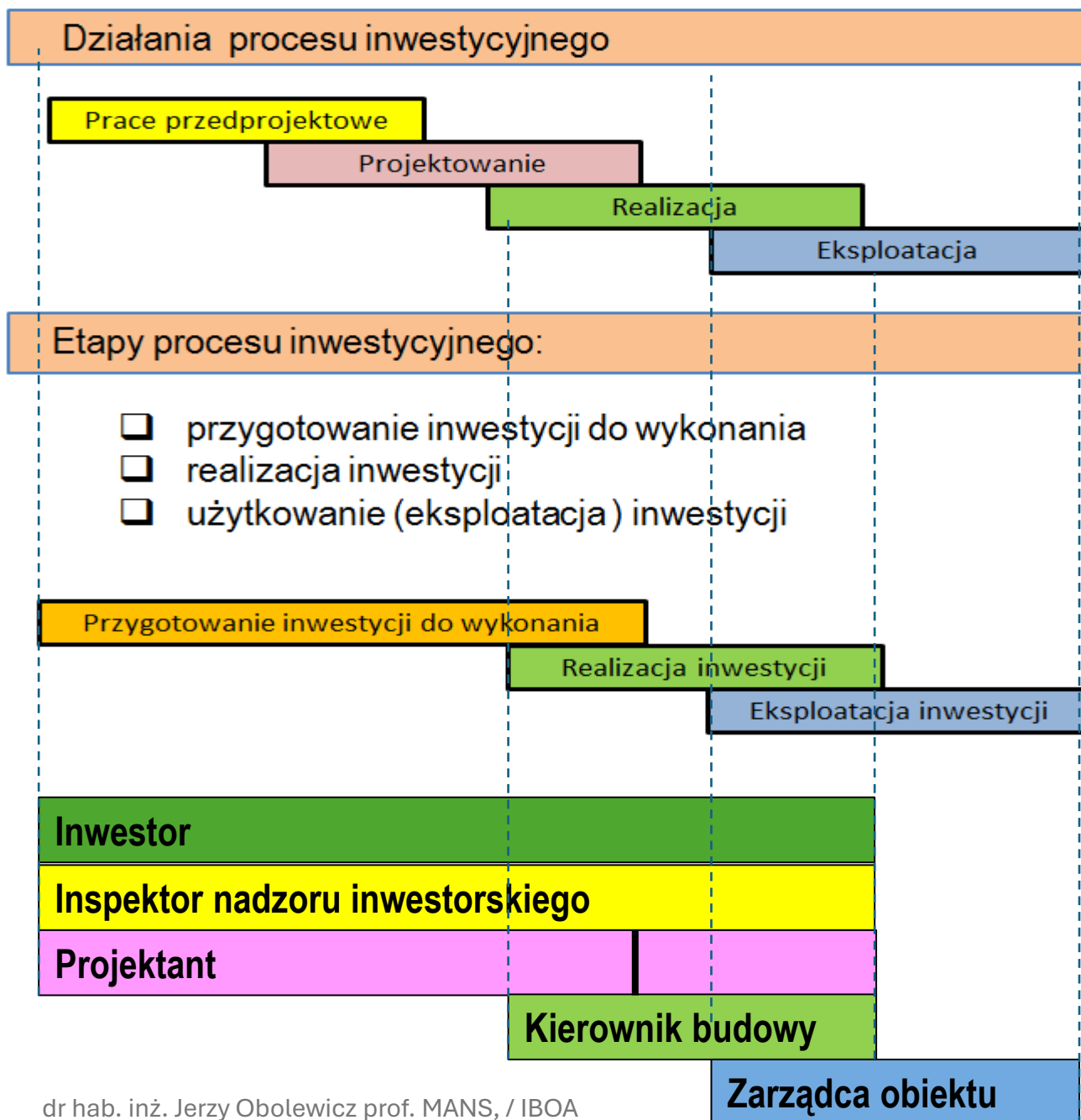

Faza 9. Zakończenie inwestycji

Uczestnicy procesu inwestycyjnego w budownictwie

Uczestnicy bezpośredni

Uczestnicy pośredni

- 1) Państwowa Inspekcja Pracy,
- 2) Państwowa Inspekcja Sanitarna,
- 3) Urząd Dozoru Technicznego,
- 4) Urząd Dozoru Górniczego,
- 5) Państwowa Straż Pożarna,
- 6) Urząd Nadzoru Budowlanego
- 6) Prokuratura Rejonowa,
-
- 7) Inni w zależności od sytuacji.

Działania rządowe

gov.pl

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Ochrona ludności
i obrona cywilna

**Budowa i remonty schronów
jednym z priorytetów rządowego
Programu Ochrony Ludności
i Obrony Cywilnej**

https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://www.gov.pl/web/mswia/budowa-i-remonty-schronow-jednym-z-priorytetow-rzadowego-programu-ochrony-ludnosci-i-obrony-cywilnej&ved=2ahUKEwjB4P7nreWPAXV_JhAlHc1dALAQFnoECBkQAQ&usg=AOvVaw21qa092Hp_P313UhjJMzQ4

Rząd po raz pierwszy we współczesnej historii przeznaczył ogromne środki na wzmocnienie ochrony ludności i obrony cywilnej. Rządowy program na najbliższe lata zakłada m.in. dostosowanie obiektów zbiorowej ochrony do współczesnych zagrożeń, adaptację budynków pod te cele oraz tworzenie budowli ochronnych.

Na ten cel samorządy otrzymują blisko 5 mld zł z rządowego programu OLiOC. Trwa już przegląd potencjalnych obiektów zbiorowej ochrony - dokonano już ponad 2 tys. sprawdzeń budowli ochronnych zgłoszonych przez samorządy w całym kraju.

Przepisy ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej zakładają sprawdzenie obiektów, które potencjalnie mogą służyć za obiekty zbiorowej ochrony. Opinie i dokumentacja techniczna z przeglądu takich obiektów będą jednym z kryteriów wsparcia finansowego udzielanego m. in. na remonty i modernizację budowli ochronnych. W pierwszej kolejności remonty i inwestycje będą nakierowane na obszary objęte Narodowym Programem Odstraszania i Obrony „Tarcza Wschód”, ale także na wskazane przez wojewodów miasta i miejsca szczególnego narażenia. Wydano już akty prawne niezbędne do wyznaczania obiektów zbiorowej ochrony. Remontowane będą m.in. schrony i ukrycia pod szkołami, tzw. tysiąclatkami. Jednocześnie, przepisy ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej zobowiązują samorządy do wyznaczania obiektów, gdzie możliwe jest utworzenie budowli ochronnych – ich liczba z czasem będzie rosła.

Republika Czeska

W Republice Czeskiej jest w sumie 2 425 schronów dla 502 000 osób. Schrony mają charakter dwufunkcyjny lub wielofunkcyjny. Kosztami budowy i utrzymania obarczeni są właściciele.

schrony.edu.pl

WSPÓŁCZESNE SCHRONY I UKRYCIA

Republika Słowacka

W Republice Słowackiej jest około 294 845 budowli schronowych o pojemności 7 710 817 osób. Schrony budowane są na ogół jako wielofunkcyjne. W sytuacjach nadzwyczajnych dodatkowo planuje się doraźną adaptację określonych budowli lub części budynków, a także wykonywanie ukryć. Za utrzymanie obiektów schronowych odpowiedzialny jest właściciel. Udział państwa w omawianym zakresie stanowi określony zwrot z budżetu państwa.

schrony.edu.pl

WSPÓŁCZESNE SCHRONY I UKRYCIA

Szwecja

W Szwecji jest ponad 65 000 schronów i ukryć dla 7 mln osób, co stanowi około 85 % ludności kraju. Schrony utrzymywane są przy dowolnym sposobie eksploatacji, pod warunkiem, że w ciągu 48 godzin będą przygotowane do pełnienia funkcji podstawowej. Odpowiedzialnym za to jest właściciel. Rząd Szwecji przekazuje fundusze na utrzymanie schronów.

schrony.edu.pl

WSPÓŁCZESNE SCHRONY I UKRYCIA

Litwa

Na Litwie tzw. konstrukcje ochrony zbiorowej zostały ujęte w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego oraz w gminnych planach zarządzania kryzysowego. Minimalne zapotrzebowanie miejsc ochronnych w gminach zależy od gęstości zaludnienia. Założono, iż na skutki awarii (zagrożeń) są najbardziej narażone m.in. ważne ośrodki przemysłowe oraz miejsca dużych skupisk ludzkich, gdzie skalę omawianych zagrożeń można łatwo zwielokrotnić. W praktyce gminy przewidują, że średnio 25-27% mieszkańców powinno mieć dostęp do schronów i ukryć. Pozostała część ludności zamieszkuje obszary mniej wrażliwe. Podobnie jak w większości państw Unii Europejskiej, przyjęto zasadę podwójnej funkcji schronów i ukryć. W normalnych okolicznościach (tj. w czasie pokoju) konstrukcje ochrony zbiorowej pełnią najczęściej funkcje zgodnie ze swoim podstawowym przeznaczeniem, np. jako magazyny. Za ich utrzymanie, tj. eksploatację, konserwację oraz naprawy odpowiadają wtedy właściciele. Dopiero w przypadku spodziewanej awarii (zagrożenia) schrony przystosowywane są do funkcji ochronnej i na ten czas koszty utrzymania przechodzą na organy administracji samorządowej. Podwójna funkcja pozwala racjonalnie wykorzystać pomieszczenia i obniżyć koszty eksploatacji schronu w czasie, gdy nie występują nadzwyczajne zagrożenia.

schrony.edu.pl

WSPÓŁCZESNE SCHRONY I UKRYCIA

Niemcy

W wielu niemieckich miastach utrzymywane są publiczne schrony dla ludności. Parkingi podziemne projektowane są jako obiekty podwójnej funkcji, które w razie potrzeby można zaadoptować na bezpieczne miejsca schronienia. Istnieją normy techniczne dla projektowania i eksploatacji schronów. Otwarta w 2009 r. nowa linia metra berlińskiego została zbudowana jako metro-schron. Budowany obecnie odcinek od Bramy Brandenburskiej do Alexanderplatz również ma pełnić funkcję schronu dla ludności stolicy.

schrony.edu.pl

WSPÓŁCZESNE SCHRONY I UKRYCIA

Norwegia (poza UE)

Do dyspozycji jest około 25 000 schronów o pojemności około 2.5 mln osób. W tym tylko 321 000 osób można pomieścić w publicznych schronach , natomiast pozostałych 2 170 000 osób w 24 400 prywatnych schronach. Schrony publiczne realizowane są przez władze miejskie z dofinansowaniem rządowym w wysokości 2/3 kosztów. Właściciele budynków budowanych i istniejących są odpowiedzialni za proces realizacyjny i utrzymanie schronów.

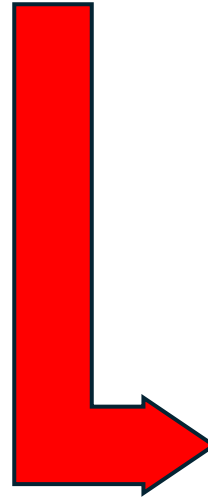
schrony.edu.pl

WSPÓŁCZESNE SCHRONY I UKRYCIA

Ewolucja uregulowań
prawnych dotyczących
budowli ochronnych

Stan
dotychczasowy
budowli ochronnych

Warunki techniczne, warunki techniczne
użytkowania i warunki techniczne
usytuowania budowli ochronnych.

**Stan dotychczasowy
budowli ochronnych**

Wyobrażenie ludzi o „schronach”

Schron jest budowlą wolnostojącą lub częścią budowli (pomieszczeniem wydzielonym) specjalnie przeznaczoną do ochrony osób i mienia. Może być wykorzystywany w czasie pokoju, kryzysu i wojny.

Powinien mieć możliwość podwójnego przeznaczenia i zastosowania. W czasie „normalnym” może tam być siłownia, wózkownia/rowerownia, czy sala sportowa.

W sytuacji narastającego kryzysu – czy to niemilitarnego, czy militarnego pomieszczenie to da się w ciągu krótkiego okresu czasu dostosować do rygorów schronowych, zapewniających bezpieczeństwo ludności poszukującej schronienia.

Z kolei na ukrycie mogą być wykorzystane podziemne obiekty komunikacyjne (metro, parkingi), handlowe, usługowe, magazynowe. Będą to ukrycia stacjonarne.

Odmiennym rodzajem ukryć, są doraźne, czyli takie, które są związane z ukształtowaniem terenu lub miejscem, w którym akurat się osoba znalazła (np. rów melioracyjny, drzewo, tunel drogowy) (Szczęśniak, Lalka, 2019, ss. 8-9).

Aleksandra Skrabacz, Vasyl Popovych, **Funkcjonowanie budowli ochronnych w Polsce i na Ukrainie – implikacje dla Polski wobec doświadczeń wojennych Ukrainy**; Alcumena Pismo Interdyscyplinarne Nr 4(16)/2023

<https://cejsh.icm.edu.pl › articles-32304149.pdf.pdf>

„Dawny schron”

Miejsca doraźnego schronienia w garażach podziemnych

„Schrony” w Białymstoku. Na terenie miasta są 182 budowle ochronne

Do lutego 2023 roku Państwowa Straż Pożarna przeprowadziła na terenie całego kraju inwentaryzację obiektów zwanych popularnie schronami. Strażacy prowadzili działania w ramach tzw. rozpoznania operacyjnego związanego z zarządzaniem kryzysowym oraz zagadnieniami dotyczącymi ochrony ludności.

W efekcie powstała aplikacja „Schrony”. Wszystkie obiekty zostały podzielone w niej na trzy kategorie:

- ❑ **MDS** - miejsce doraźnego schronienia,
- ❑ **U** - ukrycia,
- ❑ **S** - schrony.

Czym różnią się poszczególne obiekty?

Pod hasłem **miejsce doraźnego schronienia** (MDS - zaznaczane w aplikacji na zielono) znajdują się te miejsca, które pełnią rolę osłony przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, takimi jak wichury, orkany, trąby powietrzne, a także odrywającymi się elementami konstrukcji obiektów budowlanych i połamanymi drzewami.

W praktyce w pierwszej kategorii znajdują się wszystkie piwnice czy garaże podziemne, w których można się schronić w razie groźnych zjawisk atmosferycznych.

Ukrycia rozsiane są głównie po centrum Białegostoku. Spacerując między najstarszymi blokami przy Nowym Świecie, Białówny, Malmeda czy Grochowej można natknąć się na niewielkie „grzybki”. To niewysokie konstrukcje, z kratami w ścianach, nakryte płaskim daszkiem. Są wyjściami na zewnątrz z usytuowanych w blokach miejsc określanych jako ukrycia.

Często wejście do nich prowadzi przez ciężkie, metalowe drzwi umożliwiające szczelne zamknięcie. A przynajmniej tak było. Zdarzało się bowiem, że schrony po 1989 roku zamieniane były w pomieszczenia piwniczne czy wynajmowane na sklepy – jak przy Krakowskiej, Lipowej czy Nowym Świecie.

Na mapce w aplikacji strażackiej **ukrycia** zaznaczane są jako „U” i na niebiesko. To „budowle ochronne niehermetyczne, wyposażone w najprostsze instalacje zapewniające ochronę osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr materialnych przed założonymi czynnikami rażenia oddziałującymi z określonych stron”.

Schrony (**S** – zaznaczane na czerwono) to „budowle ochronne o obudowie konstrukcyjnie zamkniętej, hermetycznej, zapewniającej ochronę osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr materialnych przed założonymi czynnikami rażenia oddziałującymi ze wszystkich stron”.

Schronów spełniających definicję podawaną przez strażaków jest znacznie mniej. Patrząc na mapkę z usytuowaniem miejsc ukrycia doraźnego, ukryć i schronów czerwonych tarcz jest najmniej. Kilka można znaleźć w centrum Białegostoku oraz na osiedlu Tysiąclecia.

Białostockie budowle ochronne

Andrzej Kłopotowski

Większość **białostockich budowli ochronnych** powstała w latach 50-tych ubiegłego stulecia. Były budowane w czasach zimnej wojny, kiedy ryzyko konfliktu zbrojnego nie było tak odległe. Początkowo mogły pomieścić ponad 20 tysięcy mieszkańców, obecnie te liczby są mniejsze - pojemność szacuje się na około 18 tysięcy.

fot. Wojciech Wojtkielewicz

phot. Wojciech Wojtkielewicz

fot. Wojciech Wojtkielewicz

fot. Wojciech Wojtkielewicz

Kto odpowiada za budowle ochronne w Polsce?

Odpowiedzialność za „schrony” w Polsce jest rozproszona i skupiona na lokalnych władzach samorządowych, które działają w ramach przepisów nadrzędnych **Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji**, wspierając jednocześnie właścicieli nieruchomości.

Za schrony w Polsce odpowiadają przede wszystkim **organy samorządu terytorialnego** (wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast, starostowie, wojewodowie), na czele z **Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji**, na podstawie *Ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej*, która nakłada obowiązki tworzenia miejsc schronienia, prowadzenia ewidencji oraz organizowania dotacji dla właścicieli budynków. Właściciele i zarządcy nieruchomości mają obowiązek zgłaszania obiektów oraz dostosowywania ich przy wsparciu dotacji.

Samorząd terytorialny

- organizacja społeczności lokalnej (**województwo, powiat, gmina**) lub regionalnej jednocześnie forma administracji publicznej, w której mieszkańcy tworzą z mocy prawa wspólnotę.

Schemat podziału władzy samorządowej

❑ Samorząd Województwa:

- **Organ stanowiący:** Sejmik Województwa.
- **Organ wykonawczy:** Zarząd Województwa (na czele z Marszałkiem Województwa).

❑ Samorząd Powiatowy:

- **Organ stanowiący:** Rada Powiatu.
- **Organ wykonawczy:** Zarząd Powiatu (na czele ze Starostą).

❑ Samorząd Gminny:

- **Organ stanowiący:** Rada Gminy (lub Rada Miasta/Rada Miasta i Gminy).
- **Organ wykonawczy:** Wójt (w gminach wiejskich), Burmistrz (w gminach miejsko-wiejskich i miejskich), Prezydent Miasta (w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców i miastach na prawach powiatu).

Odpowiedzialność za budowle ochronne w Polsce

- ☐ **Wójt, Burmistrz, Prezydent Miasta, Starosta, Wojewoda, Marszałek Województwa** są odpowiedzialni za organizowanie **miejsc doraźnego schronienia** na swoim terenie i przekazywanie dotacji na ich dostosowanie.
- ☐ **Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA)** nadzoruje system i jest organem wyższego szczebla w zakresie obrony cywilnej.
- ☐ **Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej (PSP)** odpowiada za prowadzenie centralnej ewidencji obiektów zbiorowej ochrony (w tym schronów).
- ☐ **Właściciele i Zarządcy Obiektów** mają obowiązek zgłaszać swoje **budowle ochronne** i tworzyć **miejsca schronienia**, mogą liczyć na dotacje.
- ☐ **Deweloperzy**, którzy od 2026 roku mają obowiązek tworzenia miejsc doraźnego schronienia w nowo budowanych obiektach (np. w podziemnych kondygnacjach).

Za **budowle ochronne** w powiecie odpowiada głównie **starosta**, który koordynuje zadania ochrony ludności, a na niższym szczeblu **wójt/burmistrz/prezydent miasta**, w oparciu o nową ustawę o ochronie ludności, przy wsparciu **wojewody** i centralnych organów (MSWiA), a ostatecznie **właściciele/zarządcy budynków** muszą zgłaszać i utrzymywać miejsca doraźnego schronienia.

Kluczowe role i odpowiedzialności za obiekty ochronne

- ☐ **Starosta** kieruje i koordynuje działania obrony cywilnej na terenie powiatu;
- ☐ **Wójt, Burmistrz, Prezydent Miasta** odpowiadają za realizację zadań w gminach, w tym za ewidencję i utrzymanie **budowli ochronnych**;
- ☐ **Wojewoda**: Nadzoruje i rozpatruje sprawy dotyczące starostów i może wyznaczać **budowle ochronne**;
- ☐ **Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA)**, w tym szef obrony cywilnej, który nadzoruje całość i programy rządowe;
- ☐ **Właściciele / Zarządcy Budynków** mają obowiązek zgłaszać istniejące **budowle ochronne** i utrzymywać je, a od 2026 r. deweloperzy muszą uwzględniać **miejsca doraźnego schronienia** w nowych budynkach.

Powiaty w Województwie Podlaskim

Miasta na prawach powiatu

1. Białystok
2. Łomża
3. Suwałki

Powiaty

1. augustowski
2. białostocki
3. bielski
4. grajewski
5. hajnowski
6. kolneński
7. łomżyński
8. moniecki
9. sejneński
10. siemiatycki
11. sokółski
12. suwalski
13. wysokomazowiecki
14. zambrowski

MAPA ADMINISTRACYJNA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

- granice państw
- granice województw
- granice powiatów
- granice gmin
- granice miast w gminach miejsko-wiejskich

- stolica województwa
- miasta na prawach powiatu
- siedziby powiatów ziemskich
- siedziby gmin miejskich i miejsko-wiejskich
- siedziby gmin wiejskich

BIAŁYSTOK

SUWAŁKI

KOLNO

Jedwabne

Wyski

MAPA ADMINISTRACYJNA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

granice państw

granice województw

granice powiatów

granice gmin

granice miast w gminach
miejsko-wiejskich

stolica województwa

BIAŁYSTOK

miasta na prawach powiatu

SUWAŁKI

siedziby powiatów ziemskich

KOLNO

siedziby gmin miejskich i
miejsko-wiejskich

Jedwabne

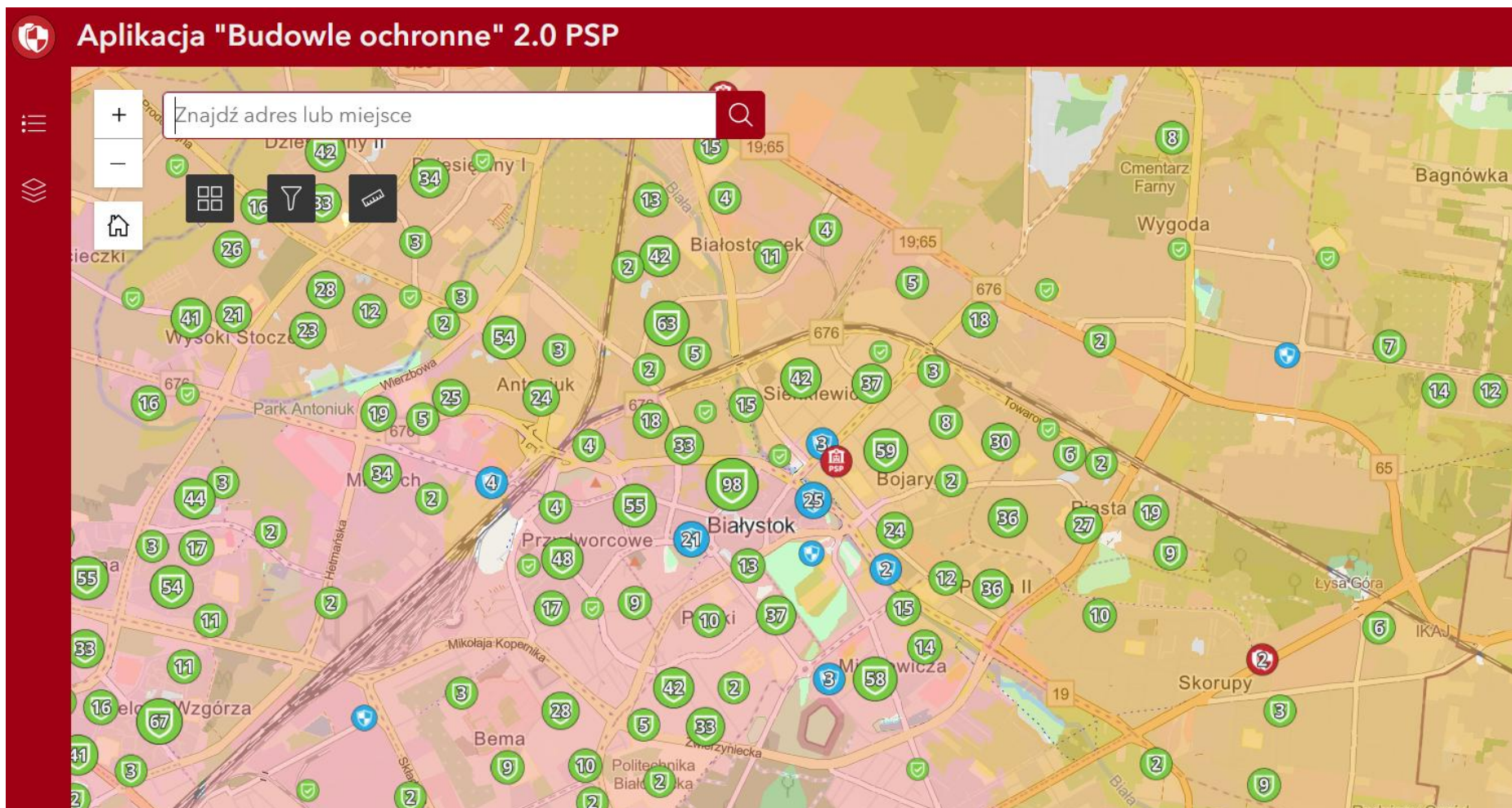

siedziby gmin wiejskich

Wyski

Aplikacja "Budowle ochronne" 2.0 PSP

Poradnik bezpieczeństwa

Przeczytaj, przećwicz i zachowaj!

DEKALOG BEZPIECZEŃSTWA

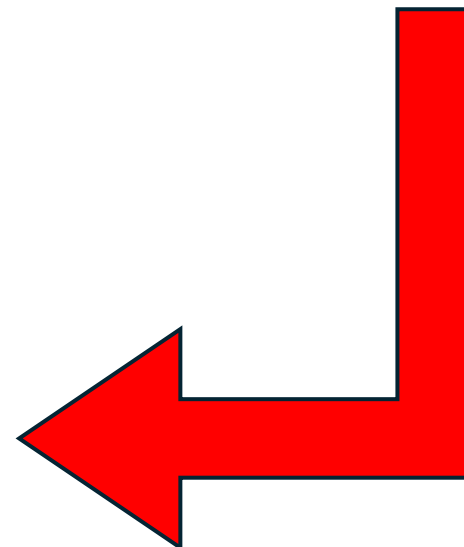
- 1 Korzystaj z wiarygodnych źródeł informacji, przede wszystkim rządowych.
- 2 Opracuj i przećwicz rodzinny plan kryzysowy na wypadek różnych zagrożeń, konieczności ewakuacji i ewentualnego rozdzielania.
- 3 Przygotuj domowe zapasy na minimum 3 dni i regularnie je przeglądaj.
- 4 Skompletuj apteczkę z lekami. Naucz się udzielać pierwszej pomocy.
- 5 Regularnie rób lub zlecaj przeglądy instalacji: elektrycznej, gazowej, wentylacyjnej i kominowej.
- 6 Dla dzieci i seniorów przygotuj identyfikatory z imieniem, nazwiskiem i telefonem kontaktowym.
- 7 Jeżeli masz zwierzęta, zaczipuj je lub oznakuj.
- 8 Sprawdź, gdzie jest najbliższe miejsce schronienia.
- 9 Skompletuj plecak ewakuacyjny.
- 10 Słuchaj poleceń służb i współdziałaj z innymi.

Ewolucja uregulowań
prawnych dotyczących
budowli ochronnych

Stan
dotychczasowy
budowli ochronnych

Warunki techniczne, warunki techniczne
użytkowania i warunki techniczne
usytuowania budowli ochronnych.

Warunki techniczne, warunki techniczne
użytkowania i warunki techniczne
usytuowania budowli ochronnych.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI z dnia 4 listopada 2025 r. w sprawie warunków technicznych dla budowli ochronnych oraz warunków technicznych ich użytkowania i usytuowania Warszawa, dnia 13 listopada 2025 r.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. 1. Rozporządzenie określa warunki techniczne, warunki techniczne użytkowania i warunki techniczne usytuowania budowli ochronnych.

2. Przepisy rozdziałów 1–17 stosuje się przy projektowaniu, budowie i przebudowie oraz przy zmianie sposobu użytkowania budowli ochronnej lub jej części, a także do związanego z nią urządzenia budowlanego.

3. Przepisy rozdziału 18 stosuje się przy użytkowaniu budowli ochronnej.

4. Stosowanie przepisów rozporządzenia wymaga uwzględnienia zasad wiedzy technicznej, w tym zasad zawartych w Polskich Normach.

5. Wykaz Polskich Norm, do których odnoszą się warunki techniczne budowli ochronnych określone w rozporządzeniu, jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI z dnia 4 listopada 2025 r. w sprawie warunków technicznych dla budowli ochronnych oraz warunków technicznych ich użytkowania i usytuowania Warszawa, dnia 13 listopada 2025 r.

- 1) Przepisy ogólne
- 2) Kategorie odporności budowli ochronnych
- 3) Warunki techniczne usytuowania i wykonania budowli ochronnych
- 4) Wymagania w zakresie pojemności i powierzchni budowli ochronnej
- 5) Wymagania w zakresie odporności budowli ochronnej
- 6) Bezpieczeństwo pożarowe
- 7) Wymagania dla wejść i ciągów komunikacyjnych w budowli ochronnej
- 8) Wymagania dla wyjść zapasowych w budowlach ochronnych
- 9) Wymagania dla pomieszczeń funkcji podstawowej, strefy technicznej i pomieszczeń socjalnych oraz wymagania dotyczące wentylacji w budowlach ochronnych
- 10) Szczegółowe wymagania w zakresie wentylacji w ukryciach
- 11) Szczegółowe wymagania w zakresie wentylacji w schronach
- 12) Wymagania w zakresie zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi
- 13) i w zakresie odprowadzania ścieków w budowlach ochronnych
- 14) Wymagania w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną budowli ochronnych
- 15) Wymagania w zakresie ogrzewania budowli ochronnych
- 16) Wymagania w zakresie ochrony przed skutkami klęsk żywiołowych
- 17) Wymagania techniczne dla budowli podziemnych wykorzystywanych do celów transportu
- 18) Wymagania w zakresie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami
- 19) Warunki techniczne użytkowania budowli ochronnych

1) Przepisy ogólne (wymagania ...)

Ppłk dr inż. Bartłomiej Pieńko
**Zasady kształtowania
układu funkcjonalnego schronów dla ludzi**
I Międzynarodowa Konferencja Naukowo-
Techniczna PSRiBS Warszawa 2025

Budowa schronu

UKŁAD FUNKCJONALNY

- 1) Strefa wejścia i komunikacja wewnętrzna
- 2) Pomieszczenia funkcji podstawowej
- 3) Strefa socjalna
- 4) Strefa techniczna

ELEMENTY KONSTRUKCYJNE

- 1) Strop,
- 2) Ściany zewnętrzne,
- 3) Fundament
- 4) Ściany wewnętrzne

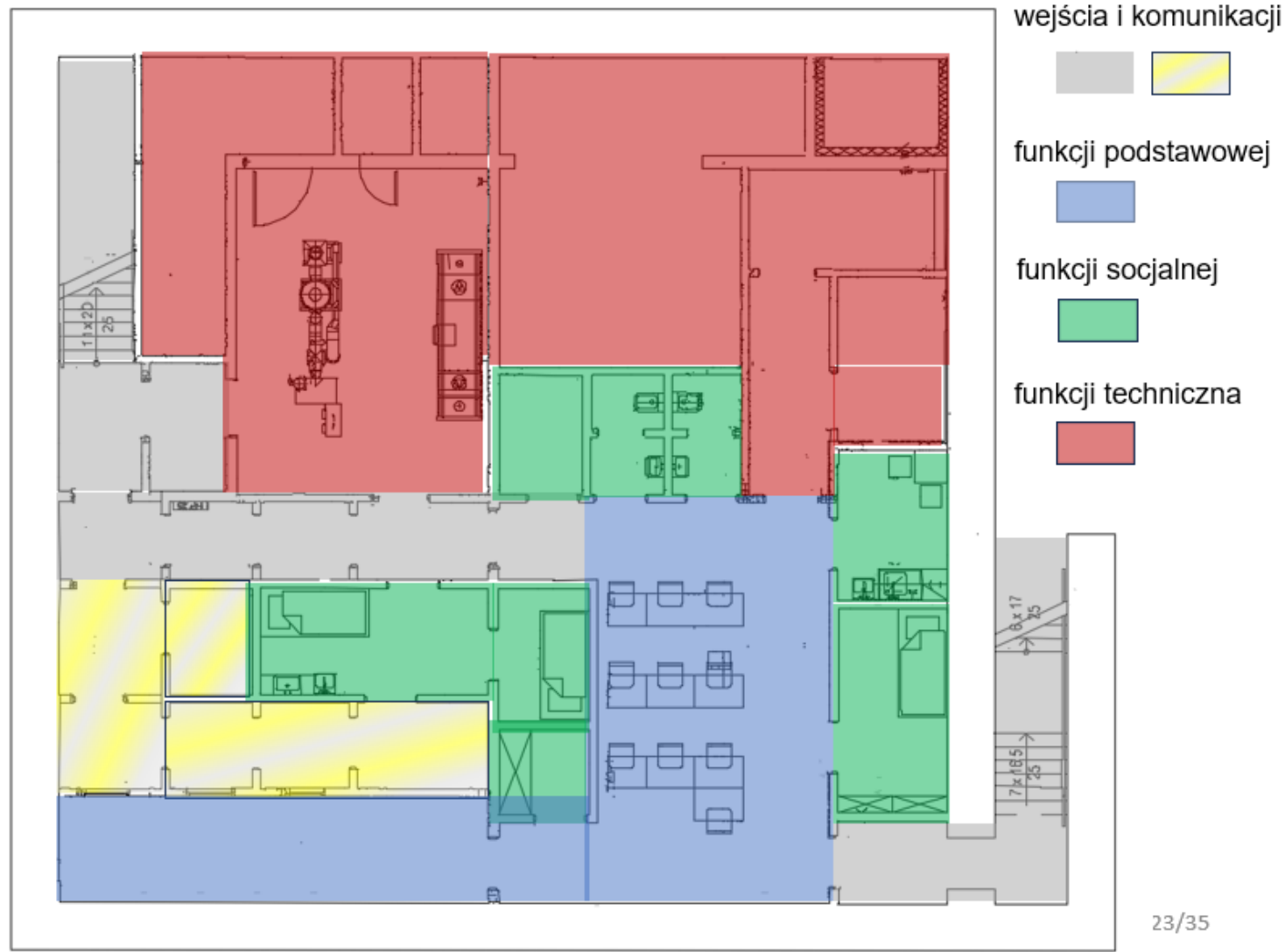
INSTALACJE

- 1) Instalacja elektryczna,
- 2) **Instalacja wentylacyjna**
(powietrze do oddychania i celów technicznych),
- 3) Instalacja wodno-kanalizacyjna,
- 4) Instalacja ogrzewania,
- 5) Kontrola dostępu,
- 6) Monitoring środowiska wewnętrznego i zewnętrznego,
- 7) Łączność wewnętrzna i zewnętrzna,
- 8) ...

1) Przepisy ogólne (wymagania ...)

Ppłk dr inż. Bartłomiej Pieńko
Zasady kształtowania
układu funkcjonalnego schronów dla ludzi
I Międzynarodowa Konferencja Naukowo-
Techniczna PSRiBS Warszawa 2025

UKŁAD FUNKCJONALNY

Elementy strefy wejścia

Strefa wejścia do schronu może się składać z następujących elementów:

- a) dojście do schronu (np. po schodach z poziomu terenu lub chodnikiem po poziomie terenu),
- b) **przelotni**,
- c) **przedsionka** (jednego lub dwóch) / **śluzy**,
- d) ewentualnie dyżurki śluzy, portierni,
- e) ewentualnie stanowisk i urządzeń obrony wejścia,
- f) ewentualnie tzw. punktu zabiegów specjalnych (węzła odkażania).

Wszystkie drzwi prowadzące do schronu przez przedsionki lub śluzy muszą **otwierać się w kierunku na zewnątrz schronu**, a to w tym celu aby nadciśnienie fali uderzeniowej dociskało drzwi do ościeżnicy, a nie wyrywało ich z zamocowań.

Pomieszczenia strefy socjalnej

Pomieszczenia strefy socjalnej służą zaspokojeniu potrzeb wypoczynku, żywienia, higieny, pomocy medycznej. Stosownie do wielkości schronu mogą to być pomieszczenie takie jak:

- a) sypialnie,
- b) umywalnie,
- c) ustępy,
- d) kuchnie, wydawalnie posiłków i jadalnie,
- e) magazyny żywności,
- f) gabinety lekarskie,
- g) magazyn odpadków i śmieci.

Pomieszczenia do odpoczynku

W schronach przeznaczonych dla ludzi zazwyczaj planują się:

- dla 1/3 pojemności schronu – miejsc do spania,
- dla 2/3 pojemności schronu – miejsc do odpoczynku.

Miejsca do spania można umieszczać w jednym, dwóch lub w trzech poziomach (w zależności od wysokości pomieszczenia).

Łóżka powinny być silnie zamocowane zarówno w podłodze, jak i w stropie, aby w przypadku wstrząsu schronu nie uległy przewróceniu.

Pomieszczenia strefy technicznej

Do pomieszczeń strefy technicznej zaliczamy:

1. Pomieszczenia i urządzenia wentylacyjne,
2. Pomieszczenia urządzeń zaopatrywania w wodę i usuwania ścieków,
3. Pomieszczenia urządzeń zaopatrywania w energię elektryczną.

- 7) Wymagania dla wejść i ciągów komunikacyjnych w budowli ochronnej
- 8) Wymagania dla wyjść zapasowych w budowlach ochronnych

Źródło: Armia Dron UA (2024),
Nasz Dziennik 03/2023

dr arch. B. Sroka Instytut Rozwoju Miast i Regionów, dr hab. inż. Z. Szczęśniak, prof. WAT Wojskowa Akademia Techniczna,
Rola gospodarki przestrzennej w budowaniu rezyliencji i bezpieczeństwa Polski
I Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Techniczna PSRiBS „Architekt, inżynier budownictwa, rzeczoznawca budowlany w procesie realizacji inwestycji związanych z budową obiektów cywilnych oraz obiektów specjalnych” Warszawa 2025

Rozdział 18. Warunki techniczne użytkowania budowli ochronnych

§ 58. 1. Budowlę ochronną użytkuje się w sposób zapewniający:

- 1) zachowanie wymogów bezpieczeństwa pożarowego zgodnie z zasadami określonymi w przepisach rozporządzenia oraz w przepisach przeciwpożarowych;
- 2) utrzymanie należytego stanu technicznego, w tym płaszczyzn ochrony i hermetyzacji;
- 3) prawidłowe funkcjonowanie znajdujących się w niej instalacji i urządzeń;
- 4) utrzymanie odpowiedniego stanu higieniczno-sanitarnego;
- 5) nieograniczanie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami – w przypadku budowli ochronnych dostępnych dla tych osób.

Projektowanie budowli ochronnych

to złożony proces uwzględniający typ zagrożenia, warunki lokalne, budżet i funkcję w czasie pokoju, wymagający spełnienia rygorystycznych wymagań dotyczących wytrzymałości, wentylacji, bezpieczeństwa pożarowego i autonomii (np. wodno-kanalizacyjnej).

Kluczowe jest opracowanie koncepcji ochronnej:

- ☐ określenie usytuowania, pojemności i okresu autonomii,
- ☐ wybór odpowiedniej technologii (np. zagłębienie vs naziemne),
- ☐ zapewnienie odpowiedniej kubatury na osobę (zależnie od wentylacji),
- ☐ spełnienie przepisów przeciwpożarowych i ewakuacyjnych, często z zastosowaniem nowoczesnych norm i rozwiązań.

Projektowanie budowli ochronnych wymaga współpracy specjalistów z różnych dziedzin (architektów, konstruktorów, inżynierów instalacji) i musi być zgodne z aktualnymi rozporządzeniami.

Kluczowe etapy i aspekty projektowania:

- ☐ Analiza potrzeb i zagrożeń
- ☐ Lokalizacja i konstrukcja
- ☐ Wymagania funkcjonalne i techniczne
- ☐ Bezpieczeństwo pożarowe
- ☐ Formalności

Analiza potrzeb i zagrożeń:

- ☐ Określenie, przed czym chroni budowla (np. działania zbrojne, katastrofy, ekstremalne warunki pogodowe).
- ☐ Ustalenie liczby osób do ochrony (pojemność).
- ☐ Określenie zakładanego czasu autonomii (bez zaopatrzenia z zewnątrz).

Lokalizacja i konstrukcja:

- ☐ Wybór miejsca (stabilna część budynku, zagłębienie w ziemi, tunel).
 - ☐ Uwzględnienie warunków hydrogeologicznych.
 - ☐ Możliwość rozśrodkowania mniejszych obiektów zamiast jednego dużego, jeśli to możliwe.
-

Wymagania funkcjonalne i techniczne:

- ☐ **Powierzchnia:** Min. 0,6 m² na osobę przy wentylacji mechanicznej, 1,0 m² przy grawitacyjnej (dla miejsc siedzących).
- ☐ **Wentylacja:** Zapewnienie filtracji powietrza, ręczne napędy awaryjne.
- ☐ **Woda i ścieki:** Rozwiązania awaryjne (suche ustępy, zapasy wody).
- ☐ **Energetyka:** Niezawodne zasilanie awaryjne.

Bezpieczeństwo pożarowe:

- ☐ Ograniczenie rozprzestrzeniania się ognia i dymu.
- ☐ Zachowanie nośności konstrukcji podczas pożaru.
- ☐ Zapewnienie ewakuacji lub możliwości ratunku.
- ☐ Klasyfikacja materiałów i konstrukcji pod kątem odporności ogniowej.

Formalności:

- ☐ Opracowanie dokumentacji (projekt budowlany).
- ☐ Uzyskanie pozwoleń.
- ☐ Przestrzeganie przepisów krajowych i norm.

Dziękuję za uwagę ...